

Regeringens skrivelse

2005/06:82

Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under 2005 Skr.
2005/06:82

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 9 mars 2006

Göran Persson

Laila Freivalds
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2005.

1	Inledning.....	4
2	OSSE:s ministermöte i Ljubljana 2005	5
2.1	Allmänt	5
2.2	Reformeringen av OSSE.....	6
2.3	Jämställdhet.....	7
2.4	OSSE:s arbete mot terrorism	8
2.5	Istanbulåtagandena.....	8
3	OSSE:s militärpolitiska dimension (Konventionell rustningskontroll)	9
4	Högkommissariaten för frågor om nationella minoriteter (HCNM) ..	11
5	Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODHIR).....	13
6	Medierepresentanten (RFoM)	14
7	Kontoret för samordnare för OSSE:s ekonomi- och miljöverksamhet (OCEEA)	15
8	OSSE:s polisverksamhet	16
9	Fältverksamheten.....	17
9.1	Västra Balkan.....	17
9.1.1	Albanien.....	17
9.1.2	Bosnien och Hercegovina	18
9.1.3	Serbien och Montenegro	19
9.1.4	Kroatien	21
9.1.5	Makedonien (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien)	21
9.2	Centralasien.....	22
9.2.1	Kazakstan.....	23
9.2.2	Kirgizistan.....	23
9.2.3	Tadzjikistan.....	24
9.2.4	Turkmenistan	25
9.2.5	Uzbekistan	26
9.3	Södra Kaukasien	26
9.3.1	Armenien	27
9.3.2	Azerbajdzjan	27
9.3.3	Nagorno-Karabach.....	28
9.3.4	Georgien.....	29
9.4	Östeuropa	30
9.4.1	Moldavien	30
9.4.2	Ryssland/Tjetjenien	31
9.4.3	Ukraina.....	31
9.4.4	Vitryssland	32
10	OSSE:s partnerstater.....	33
11	OSSE:s parlamentariska församling.....	33
12	Budget.....	34

Bilaga 1: Förkortningar.....	36	Skr. 2005/06:82
Bilaga 2: OSSE:s deltagande stater	38	
Bilaga 3: Stöd till viss konfliktförebyggande fältverksamhet inom ramen för OSSE:s verksamhet.....	39	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006	40	

OSSE – Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa – är det enda säkerhetspolitiska samarbetsorgan i Europa där alla europeiska stater, liksom USA, Kanada och länderna i Centralasien, deltar på lika villkor. OSSE är idag en organisation med fokus på konfliktförebyggande, krishantering och demokratiutveckling i fält. Sverige arbetar för att stärka OSSE:s arbete inom den så kallade mänskliga dimensionen som rör mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokratifrågor. OSSE:s fältverksamhet är också viktig och det är framför allt inom det området som organisationen har fördelar jämfört med andra organisationer och kan tillföra ett mervärde. OSSE bör fortsätta att genom sitt unika fältarbete stödja den demokratiska utvecklingen i Central- och Östeuropa, på västra Balkan och i södra Kaukasien.

OSSE, tidigare kallat ESK (Europeiska säkerhetskonferensen), tillkom 1975 som ett forum för pågående politiska förhandlingar mellan öst och väst. ESK fick 1993 ställning i FN som regional organisation enligt FN-stadgans kapitel VIII och bytte 1995 namn till OSSE med säte i Wien. OSSE omfattar i dag 55 deltagande stater och utgör en effektiv organisation i det internationella säkerhetspolitiska samarbetet. Organisationen har en vid medlemskrets, en flexibel struktur och en brett definierad syn på säkerhet. Dess verksamhet omfattar tre dimensioner: den militärpolitiska dimensionen, den mänskliga dimensionen (demokrati och mänskliga rättigheter) samt dimensionen för ekonomi och miljö. Tyngdpunkten inom OSSE:s verksamhet försköts under 1990-talet från långsiktiga förhandlingar om normbyggande och militärt förtroendeskapande, till konfliktförebyggande och återuppbyggnad. OSSE:s flexibla och kostnadseffektiva organisation gör snabba förebyggande insatser möjliga, ofta i nära samarbete med andra internationella organ. Organisationen har kapacitet att verka i olika skeden av en konflikt: förvarning, förebyggande, konflikthantering samt återuppbyggnad respektive utveckling av demokrati och rättsstat. Organisationen har också i allt större utsträckning tagit sig an frågor som sträcker sig över samtliga tre dimensioner, såsom frågorna om människohandel, terrorism och gränsövervakning.

EU-samordningen i OSSE-arbetet är omfattande. EU-ländernas ambassadörer vid OSSE i Wien möts varje vecka i samrådsmöten, och EU agerar gemensamt i Permanenta rådet. På huvudstadsnivå äger möten rum i Bryssel varje månad inom rådsarbetsgruppen för OSSE- och Europarådsfrågor (COSCE). Sverige verkar för att stärka EU som aktör i OSSE och för att främja samarbetet mellan EU och OSSE, inte minst när det gäller konfliktförebyggande och krishantering. Under hösten 2003 antog EU:s utrikesministrar riktlinjer för EU:s samarbete med OSSE inom områdena konfliktförebyggande, krishantering, och postkonfliktrehabilitering. I den hotstrategi som antogs vid OSSE:s utrikesministermöte i december 2003 framhålls vikten av samarbete mellan internationella organisationer vad avser just konfliktförebyggande. Varje år sker en översyn av hotstrategin på den årliga säkerhetspolitiska konferensen ASRC (Annual Security Review Conference).

Sverige verkar också för att främja samarbetet mellan OSSE och FN. FN har aktivt arbetat för att stärka samarbetet med de regionala organisationerna, där OSSE-samarbetet framhålls som en positiv modell. Samarbetet mellan OSSE och FN är främst fokuserat till fältet, där den institutionsbyggande kompetens som OSSE byggt upp anses vara ett allt

viktigare komplement till FN:s eget arbete. I FN:s generalförsamling antas varje år en resolution om samarbetet mellan FN och OSSE.

OSSE samarbetar även nära med Europarådet i frågor som rör demokrati, bland annat valövervakning och främjande av mänskliga rättigheter. Även med Nato är samarbetet utvecklat, i synnerhet när det gäller verksamheten i fält på västra Balkan.

OSSE är en i hög grad operativ organisation. Den har för närvarande fältkontor i sexton länder och den övervägande delen av OSSE:s budget går till konkreta fältinsatser. Fältmissionernas arbete är inriktat på att stärka respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, bygga upp demokratiska institutioner och stödja förtroendeskapande åtgärder mellan olika befolkningsgrupper.

OSSE:s ordförandeskap har en stark politisk roll i organisationen och kan bland annat utnämna särskilda personliga representanter för länder eller regioner. Ordförandeskapet under 2005 innehades av Slovenien och under 2006 är Belgien ordförande och år 2007 Spanien. OSSE:s 55 deltagande stater möts varje vecka i det så kallade Permanenta rådet i Wien och kan då diskutera situationen i olika deltagande stater. Dessutom har elva länder kring Medelhavet och i Asien partnerskapsstatus i organisationen. Permanenta rådet beslutar också om bland annat fältinsatser och budget. OSSE:s kommissarie för frågor om nationella minoriteter (HCNM) fortsätter sitt arbete för att minska spänningar mellan olika etniska grupper. Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) övervakar val och främjar demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. Medierepresentanten (RFoM) övervakar yttrandefriheten och journalisters villkor. Kontoret för samordnaren av OSSE:s ekonomi- och miljöverksamhet verkar för att lyfta fram de ekonomiska och miljömässiga aspekterna på säkerhet. Inom den militärpolitiska dimensionen är OSSE:s lätta vapen-dokument samt Uppförandekoden om politiska och militära aspekter på säkerhet av stor vikt som konfliktförebyggande instrument. Wiendokumentet 1999 (WD99) samt fördraget om observationsflygningar (Open Skies Treaty) spelar en fortsatt viktig roll som förtroendeskapande verktyg.

En gång årligen samlas OSSE:s utrikesministrar till ett möte som samtidigt är organisationens näst högsta beslutande organ. Under 2005 ägde ministermötet rum i Ljubljana, Slovenien.

2 OSSE:s ministermöte i Ljubljana 2005

2.1 Allmänt

OSSE:s årliga utrikesministermöte ägde rum i Ljubljana 5-6 december 2005. Den svenska delegationen leddes av kabinetssekreteraren Hans Dahlgren. Ministermötet fattade sammanlagt 18 beslut av praktisk betydelse för både organisationen och de deltagande staterna.¹ Däremot lyckades OSSE-länderna inte ena sig om en gemensam politisk deklARATION utan

¹ För tillgång till besluten i sin helhet hänvisas till OSSE:s hemsida:
http://www.osce.org/conferences/mc_2005.html

denna tog istället formen av ett uttalande från OSSE-ordföranden. Mötet hölls mot bakgrund av tilltagande rysk kritik mot OSSE som organisation. Ryssland och EU, liksom USA, hade olika uppfattningar i flera frågor. Det tydligaste exemplet gavs i frågan om den politiska deklARATIONEN och omnämmandet av de så kallade Istanbulåtagandena, om tillbakadragande av ryska trupper i Georgien och Moldavien, där det inte var möjligt att komma överens. Bland de beslut som fattades vid ministermötet kan nämnas besluten om terrorism, migration, kvinnor i konfliktförebyggande, tolerans och ickediskriminering.

Arbetet inom OSSE mot terrorism är ett gott exempel på den praktiska nytta en regional organisation kan åstadkomma. Ministermötet fattade tre beslut om terrorism. Dessa rörde internationellt rättsligt samarbete, hotet från illegala droger samt containersäkerhet.

Ministermötet fattade ett beslut om migration som tog fasta på att ämnet har en växande angelägenhetsgrad som kräver tvärdimensionella åtgärder och att OSSE ska arbeta för ökad dialog mellan ursprungs-, transit- och mottagarländer. Ministermötet beslutade också på svenskt initiativ att ta fasta på FN:s resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Beslutet uppmanar deltagande stater i OSSE att upprätta personallistor med kvinnliga kandidater för att få in fler kvinnor i organisationen. Ett beslut fattades också om åtgärder mot våld mot kvinnor. Beslutet uppmanade bland annat alla deltagande stater att garantera rättsligt skydd för kvinnor genom att kriminalisera könsrelaterat våld.

Inom den politisk-militära dimensionen ägnades mycket arbete under året åt att fortsätta genomförandet av OSSE:s lätta vapen-dokument. Ministermötet beslutade att en rapport om genomförandet av OSSE:s lätta vapen- respektive ammunitionsdokument skall presenteras vid nästa ministermöte. Ministermötet påkallade dessutom effektiv implementering av FN:s resolution 1540 (2004) om massförstörelsevapen och bekräftade beslutet att hålla ett militärdoktrinseminarium på hög militär nivå i Wien under kommande år.

Beslut fattades också om att Finland skall inneha ordförandeskapet i OSSE år 2008.

2.2 Reformering av OSSE

Ryssland och flera OSS-länder (Oberoende Staters Samväld) krävde i två deklARATIONER under 2004, i Moskva respektive Astana, en genomgripande reform av OSSE. Ryssland och andra OSS-länder vill bland annat ha ökat utrymme för ekonomiska frågor, mindre fokus på den mänskliga dimensionen samt genomgång av kriterierna för valobservation. Ryssland anser vidare att överenskommelser inom organisationen för till exempel valövervakning tillämpas olika beroende på vilka stater som övervakas.

EU har understrukit vikten av att OSSE:s arbete inom den mänskliga dimensionen fortsätter i samma omfattning som idag. EU har även betonat att OSSE:s regelverk inom den mänskliga dimensionen måste efterlevas. I synnerhet är Helsingforsdokumentet från 1992 viktigt, eftersom det föreskriver att alla åtaganden som de deltagande staterna gjort inom den mänskliga dimensionen är av direkt och legitimt intresse för samtliga deltagande stater – och således inte en ”intern” fråga i den berörda staten. För Sverige har den mänskliga dimensionen och respekten för mänskliga rättigheter inom OSSE:s område högsta prioritet.

Efter beslut vid ministermötet i Sofia 2004 utsågs en ”panel av eminenta personer” som skulle utarbeta en rapport om reformfrågan. Panelens rapport presenterades i juni 2005 och konsultationer på högre tjänstemannanivå sammankallades i september för att följa upp rapportens rekommendationer.

Reformfrågan diskuterades livligt under hösten i en särskild arbetsgrupp i Wien. EU slog vakt om den mänskliga dimensionen men strävade samtidigt efter att reformarbetet skulle leda till en effektivisering av organisationen. OSSE-institutionernas självständighet och fältmissionerna har länge varit svenska hjärtefrågor och något som EU också värnade om i reformdiskussionen. Panelen ville skapa kommittéer som skulle motsvara de tre dimensionerna; en kommitté för den mänskliga dimensionen, en för den politisk-militära samt en för ekonomi och miljö. Kommittéförslaget diskuterades ingående men någon enighet kunde inte uppnås inför ministermötet. En annan reformfråga gällde en stärkning av generalsekreterarens roll i organisationen och ett eventuellt inrättande av en biträdande generalsekreterare. Denna fråga kunde inte lösas under höstens förhandlingar utan kommer att diskuteras mer under 2006.

Under året fördes ingående förhandlingar om bidragsskalor vilket komplicerade och försenade antagandet av OSSE:s budget med flera månader. Strax före ministermötet i Ljubljana kunde emellertid enighet uppnås om nya bidragsskalor för åren 2006-2007.

Ministermötet i Ljubljana fattade beslut om en färdplan (road map) som ska vara vägledande inför det fortsatta reformarbetet under 2006. I färdplanen finns uppdrag att under kommande år återuppta behandlingen av ett antal reformfrågor bland annat frågan om kommittéstruktur. Färdplanen nämner också nya procedurregler för organisationens möten och effektivisering av fältmissionerna och institutionerna. Planen innehåller även ett uppdrag att diskutera större öppenhet kring finansiering av OSSE. Reformfrågan kommer därmed att leva kvar åtminstone ett år till inom organisationen.

2.3 Jämställdhet

Vid ministermötet antogs, på svenskt initiativ, ett beslut om kvinnor i konfliktförebyggande och krishantering. Beslutet innebär ett genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (från år 2000) om kvinnor, fred och säkerhet i OSSE. I beslutet föreskrivs bland annat genomförande av OSSE:s handlingsplan för jämställdhet från 2004 i hela organisationen och att relevanta delar av resolution 1325 integreras i OSSE:s verksamhet. OSSE-sekretariatet och institutionerna uppdras att vidta åtgärder för att söka rekrytera fler kvinnor till nyckelpositioner i organisationen. Vidare ska verksamheten vid missionerna och institutionerna bättre beakta jämställdhetsaspekter. Deltagarstaterna uppmanas att vidta åtgärder för att få fram fler kvinnliga kandidater, t ex genom att ta fram listor över potentiella kvinnliga kandidater och nominera dessa till högre poster inom organisationen. I beslutet föreskrivs ökat fokus på utbildningsinsatser och ökat kvinnligt deltagande i konfliktförebyggande och krishantering. I beslutet åläggs vidare OSSE:s generalsekreterare att i sin årliga rapportering om genomförandet av jämställdhetsplanen särskilt ta upp implementeringen av resolution 1325.

Ministerbeslutet går tillbaka på det svenska initiativ som lanserades vid OSSE:s årliga säkerhetsöversynskonferens sommaren 2004. Detta följdes

upp genom ett välbesökt och uppskattat seminarium om kvinnor i konfliktförebyggande och krishantering, som Sverige arrangerade i Wien i juni 2005 och som invigdes av utrikesminister Laila Freivalds.

På svenskt initiativ inkluderades även tydliga skrivningar om jämställdhet i den så kallade färdplanen för det fortsatta reformarbetet i OSSE. Jämställdhetsfrågan är sedan länge en högt prioriterad fråga för Sverige inom OSSE. Sverige har bland annat framhållit behovet av kraftanstängningar för att komma till rätta med den mycket låga kvinnliga representationen i OSSE, framför allt på högre poster. Läget har de facto försämrats under senare år. Vidare har OSSE, som regional säkerhetsorganisation under kapitel åtta i FN-stadgan förbundet sig att genomföra säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Det svenska initiativet till ett ministerbeslut syftade bland annat till att driva genomförandet framåt och skapa kraft i processen.

Vid ministermötet antogs även ett beslut om åtgärder mot våld mot kvinnor, som tillkommit på franskt initiativ. I beslutet uppmanas deltagarstaterna att garantera det rättsliga skyddet för kvinnor genom att kriminalisera könsrelaterat våld och se till att kvinnor som fallit offer för våldsbrott får vård och rättshjälp. OSSE:s deltagande stater uppmanas att arbeta för integration av kvinnor i rättsväsendet och vidta åtgärder mot könsrelaterat våld. Dessutom uppmanas deltagarstaterna att arbeta för ökat ekonomiskt oberoende för kvinnor, bland annat genom att motverka diskriminering vid anställning.

2.4 OSSE:s arbete mot terrorism

Vid ministermötet i Ljubljana antogs tre beslut om terrorism. Besluten handlade om ökad containersäkerhet, ökat rättsligt samarbete för att motverka terrorism och bekämpning av illegala droger.

OSSE:s arbete för att bekämpa terrorism tog på allvar fart efter den 11 september 2001 och har stadigt växt i omfattning sedan dess. Den första tiden efter den 11 september var verksamheten i hög grad normativ. Vid ministermötet i Bukarest i december 2001 antogs en handlingsplan och året därpå i Porto enades man om en OSSE-stadga mot terrorism. På senare tid har arbetet fått en mer konkret och praktisk karaktär, inriktat på genomförande av ovan nämnda dokument. En viktig uppgift för OSSE som regional organisation, är vidare att verka för att beslut som fattats globalt, främst av FN-systemet, faktiskt genomförs av OSSE-länderna. Samtidigt kan även konstateras att OSSE:s verksamhet i sin helhet med inriktning på förebyggande och lösning av konflikter bidrar till att motverka terrorism, inte minst genom att bemöta själva grogrunderna till terrorism.

Diskussionerna om terrorism äger rum i en särskild arbetsgrupp, som under 2004 och 2005 har letts av Sveriges OSSE-ambassadör.

2.5 Istanbulåtagandena

Vid OSSE:s toppmöte i Istanbul 1999 gjorde Ryssland politiska åtaganden som går under namnet Istanbulåtagandena och som fortfarande är aktuella inom OSSE. Ryssland åtog sig att dra tillbaka trupp från Moldavien och Georgien före utgången av 2002. Dessa åtaganden uppfylldes inte och vid OSSE:s ministermöte i Porto 2002 sattes därför en ny tidsgräns till den 31

december 2003 förutsatt att omständigheterna skulle tillåta ett tillbakadragande. Men inte heller under den nya tidsperioden genomförde Ryssland vad som lovats i Istanbul. Vid ministermötena 2003, 2004 och 2005 har EU och USA krävt att Istanbulåtagandena ska omnämnas i den politiska deklARATIONEN från mötet. Det har dock inte gått att nå enighet kring detta under de senaste tre åren vilket lett till att OSSE:s ministermöten saknat ministerdeklaration.

Två ryska militärbaser finns fortfarande kvar på georgiskt territorium. Enligt Istanbulåtagandena skulle de ursprungligen fyra baserna ha dragits tillbaka före utgången av 2001. I Moldavien är situationen liknande; det finns rysk trupp, ammunition och materiel kvar på moldavisk mark trots överenskommelsen i Istanbul. Denna fråga kommer att leva kvar inom OSSE tills dess att åtagandena efterlevs av Ryssland.

3 OSSE:s militärpolitiska dimension (Konventionell rustningskontroll)

De konventionella rustningskontrollregimerna utgörs av de inom OSSE antagna överenskommelserna: OSSE:s dokument om små och lätta vapen, Wiendokumentet 1999, uppförandekoden om politiska och militära aspekter på säkerhet, fördraget om observationsflygningar (Open Skies) samt CFE-avtalet (Conventional Forces in Europe). Inom OSSE behandlas de militärpolitiska frågorna främst i Säkerhetsforum (Forum for Security Cooperation, FSC).

OSSE:s dokument om små och lätta vapen (Small Arms and Light Weapons, SALW) antogs år 2000. OSSE:s deltagande stater har gjort ett stort antal åtaganden bland annat vad gäller kontroll av produktion, försäljning och innehav av SALW. Dokumentet innehåller både normer och konkreta åtgärder. De första åren efter det att OSSE:s dokument om små och lätta vapen antogs år 2000 ägnades mycket uppmärksamhet åt ytterligare normativ utveckling. Dokumentet kompletterades med olika riktlinjer, principer och normer inom exportkontroll, oreglerad vapenförmedling och handel ("brokering") samt slutanvändarintyg. Ett dokument om konventionell ammunition antogs år 2004. Sammantaget är dessa idag de mest heltäckande och långtgående internationella överenskommelserna avseende små och lätta vapen.

Parallellt har det praktiska arbetet successivt utvecklats och växt i omfattning. Flera medlemsstater i Östeuropa och Centralasien har begärt stöd för att förstöra stora mängder små och lätta vapen och ammunition (inklusive det miljöfarliga raketbränslet Melange) samt i förekommande fall förbättra bristande lagerhållning. Ett antal länder, däribland Sverige, har bidragit med stöd, både finansiellt, personellt och tekniskt. Sverige innehar sedan början av 2005 en samordnarroll inom OSSE, vilket är ett uttryck för den politiska prioritet som arbetet med att förhindra spridningen av små och lätta vapen har för Sverige.

Under 2005 har arbetet med dessa destruktionsprojekt varit ett av Säkerhetsforums mest prioriterade områden. Som ett exempel på verksamheten kan nämnas att Tadzjikistan har begärt stöd inom SALW- och ammunitionsområdet. Ett större projekt har utvecklats, innefattande destruktionsprojekt av små och lätta vapen och ammunition, förbättring av befintliga

lager, samt utbildningsinsatser för att förstärka Tadzjikistans egen förmåga att på sikt hantera dessa frågor. Ett flertal medlemsstater bidrar med stöd, varav Sverige med 1 600 000 kronor. Ett annat exempel är Kazakstan som har begärt stöd med förstöring och säkerhet i hantering av små och lätta vapen och ammunition. Under 2005 organiserade OSSE ett seminarium i Almaty i syfte att förbättra samordning inför detta arbete och för att bana väg för de behovsutvärderingar som sedan genomfördes. Arbetet med att stävja spridningen av små och lätta vapen kommer under lång tid framöver att utgöra en betydande och central del av OSSE:s militärpolitiska arbete, också i samarbete med andra internationella organisationer.

Wiendokumentet 1999 (WD99) innehåller militärpolitiska åtgärder som bidrar till ökat förtroende och säkerhet inom OSSE-området. OSSE:s deltagande stater har åtagit sig att årligen lämna detaljerad information om sin försvarsplanering, sina stridskrafter, dessas organisation, utrustning och aktiviteter. Genom inspektioner och utvärderingsbesök verifieras den lämnade informationen. Under 2005 genomförde Sverige inspektioner i Vitryssland, Uzbekistan, Ryssland, Bosnien och Hercegovina, Georgien och Spanien. Sverige har också deltagit i besök vid flygbaser och förband i förtroendeskapande syfte.

Kärnan i OSSE:s uppförandekod om politiska och militära aspekter på säkerhet är den demokratiska kontrollen över väpnade styrkor och den militära personalens rättigheter och skyldigheter. Av särskild betydelse är åtagandet att utbilda militär personal i internationell humanitär rätt. Militär personal ska vara medveten om att individen är ansvarig för sina gärningar och order i förhållande till nationell och internationell rätt.

Fördraget om observationsflygningar – Open Skies-fördraget – ger de deltagande staterna rätt att genomföra observationsflygningar över alla delar av varandras territorier. Open Skies-fördraget är juridiskt bindande, och kompletterar väl Wiendokumentet och CFE-avtalet. Tillämpningsområdet sträcker sig från Vancouver till Vladivostok. Sverige har varit avtalspart sedan 2002 och förfogar, som ett av relativt få länder, över ett flygplan utrustat för att kunna fotografera under Open Skies-flygningar. Sverige är aktiv inom Open Skies, och anser att verksamheten bidrar till säkerheten särskilt genom de förtroendeskapande elementen i samarbetet.

CFE-avtalet är centralt i den europeiska konventionella rustningskontrollen. Dess övergripande syfte är att förhindra storskalig militär konflikt i Europa genom att avsevärt sänka och balansera nivåerna av konventionella vapen i Europa. Avtalet begränsar innehav samt utplacering av fem kategorier av tung krigsmateriel: stridsvagnar, bepansrade stridsfordon, artilleri, stridsflygplan och attackhelikoptrar. CFE-avtalet omförhandlades i slutet av 1990-talet som en följd av de omvälvande säkerhetspolitiska förändringarna i Europa. Det anpassade CFE-avtalet antogs vid toppmötet i Istanbul 1999 men har ratificerats av enbart ett fåtal länder. Nato-länderna avser inte ratificera avtalet förrän Ryssland uppfyllt sina åtaganden från Istanbulmötet 1999 att återta rysk militär trupp och materiel från Moldavien och Georgien. Sverige är inte avtalsslutande part i CFE-avtalet. Avtalet har ändå betydelse för Sveriges och norra Europas säkerhet genom de militära begränsningar och den öppenhet som avtalet stipulerar. Inte förrän avtalet trätt i kraft, det vill säga när alla medlemsländer ratificerat det, kan andra länder tillträda.

4 Högkommissarien för frågor om nationella minoriteter (HCNM)

Skr. 2005/06:82

OSSE inrättade 1992 posten som högkommissarie för frågor om nationella minoriteter (HCNM) för att i ett så tidigt stadium som möjligt möta de etniska spänningar som skulle kunna utvecklas till konflikter i OSSE-regionen. Högkommissariens kontor ligger i Haag. Ett tjugotal internationella tjänstemän arbetar vid kontoret, som sedan juli 2001 leds av svensken Rolf Ekéus. Mandattiden är tre år. Under 2004 förlängdes Ekéus mandat till och med juni 2007. Sverige har ställt två medarbetare till Ekéus förfogande.

Högkommissarien fungerar som ett konfliktförebyggande instrument genom att på ett tidigt stadium söka identifiera och motverka etniska spänningar som kan äventyra freden, stabiliteten eller relationerna mellan OSSE:s deltagande stater. Högkommissarien är dock ingen ombudsman för minoritetsfrågor eller inspektör av enskilda brott mot de mänskliga rättigheterna. HCNM gör fältbesök och söker verka för integration i samhället genom dialog, förtroende och samarbete mellan parterna. Högkommissariens ansats är att uppmana stater att anamma en politik som främjar integration och samtidigt respekterar mångfald.

HCNM har varit engagerad i många av OSSE:s deltagande stater, däribland Estland, Georgien, Kazakstan, Kirgizistan, Kroatien, Lettland, Makedonien, Moldavien, Rumänien, Slovakien, Serbien och Montenegro, Turkiet, Turkmenistan, Ukraina, Ungern och Uzbekistan. HCNM har även gjort en särskild studie över situationen för romer och sinter.

Högkommissariens främsta verktyg är de rekommendationer som denne i enlighet med sitt mandat avger till regeringar i länder där åtgärder behövs på minoritetsområdet. Rekommendationerna handlar ofta om rätt till medborgarskap, icke-diskriminering, möjligheter att använda sitt modersmål, utbildning på minoritetsspråk samt möjligheter att delta i och aktivt kunna påverka det politiska livet. Dessa rekommendationer grundar sig ofta på de internationella normer som landet i fråga har anslutit sig till. Utöver de rekommendationer som HCNM ger enskilda stater, tillkommer de rekommendationer av allmän karaktär som högkommissarien tagit fram. Dessa rekommendationer syftar bland annat till att underlätta den praktiska tillämpningen av internationella normer och är baserade på högkommissariens erfarenheter från situationen i fält. HCNM har under åren låtit genomföra expertstudier som utmynnat i ett antal uppsättningar av generella rekommendationer om bland annat utbildningsrättigheter, språkrättigheter och effektivt deltagande av minoriteter i nationella beslutsprocesser. Under 2005 sammankallade högkommissarien en grupp experter för att ta fram rekommendationer kring hur polisen bör verka och vara uppbyggd i multietniska stater för att bidra till att skapa goda interetniska relationer och minska spänningar och konfliktrisk. Expertgruppen inkluderade representanter från internationella organisationer, forskare och poliser. HCNM avser att presentera polisrekommendationerna i början av 2006.

Grunden till det framgångsrika sätt på vilket HCNM byggt upp sin konfliktförebyggande verksamhet är, förutom det faktum att denne baserar sina rekommendationer på gemensamma normer och åtaganden, att OSSE:s deltagande stater redan 1991 erkände att efterlevnaden av de åtaganden man gjort är legitima angelägenheter för hela OSSE-kretsen, och inte en intern

angelägenhet för staten - det vill säga alla länder har rätt att ha synpunkter på hur andra deltagande stater hanterar dessa frågor. Ytterligare tre faktorer som lett till framgång är att alla OSSE:s deltagande stater accepterat HCNM:s mandat och därmed dennes rätt att avge rekommendationer i inhemska frågor, att högkommissarien verkar genom så kallad tyst diplomati och regeringar därför i förtroende kan be om dennes assistans och rekommendationer för att hantera spända situationer som riskerar leda till konflikt, samt att högkommissarien personligen åtnjuter starkt politiskt stöd för sitt arbete och sina rekommendationer.

HCNM har under 2005 fortsatt att följa utvecklingen och bedriva verksamhet i de länder där han varit aktiv under de senaste åren. I dialogen med de centralasiatiska deltagande staterna har högkommissarien sökt främja regionalt samarbete kring utbildningsfrågor. Dessutom har han bedrivit flera projekt i Kazakstan, Kirgizistan och Tadzjikistan som fokuserat på möjligheten för minoritetsgrupper att få undervisning på sitt modersmål, samtidigt som de parallellt lär sig statsspråket. Högkommissarien besökte Kirgizistan tre gånger under året och uppmanade då regeringen att föra en politik som främjar integration och respekterar mångfalden i det kirgiziska samhället. HCNM inledde även ett samarbete med Kirgizistan som ska syfta till att utbilda och reformera polisväsendet för att göra polisen bättre rustad att vinna förtroende hos samtliga etniska grupper i landet. Högkommissarien besökte Turkmenistan under våren för möten med presidenten, regeringsmedlemmar och lokala ledare. Han betonade bland annat vikten av att finna en balans mellan majoritetens vilja att stärka statsspråket och minoriteternas rätt till sitt eget språk.

I Georgien fortsatte HCNM att genomföra det omfattande konfliktförebyggande programmet i Samska-Javakehti, som syftar till att integrera den armeniska minoriteten i det georgiska samhället. Sverige gav omfattande finansiellt stöd till programmet 2005. Högkommissarien har också tagit steg mot att påbörja ett liknande projekt för den azeriska minoriteten. Han upprätthöll en nära dialog med den georgiska regeringen och besökte landet två gånger under året. I den georgiska republiken Abchasien driver han ett förtroendeskapande utbildningsprojekt för lärare som undervisar i georgiska respektive abchasiska. I Ukraina fortsatte HCNM att verka för en återintegrering av krimtatarerna, som deporterades från Krimhalvön på 1940-talet. Han gav den ukrainska regeringen råd om minoritetslagstiftning.

Högkommissarien besökte även Lettland och Estland och följde bland annat utvecklingen av utbildningsreformerna i länderna, som syftar till att öka andelen lektionstid då undervisningen sker på statsspråket i de ryskspråkiga högstadieskolorna. HCNM fortsatte att följa utvecklingen i Moldavien, i synnerhet situationen för de skolor i den transnistrisk regionen som undervisar i moldaviska/rumänska med latinskt alfabet. HCNM initierade också ett projekt i Moldavien med målsättningen att öka minoriteternas kunskaper i statsspråket.

Högkommissariens engagemang i västra Balkan under 2005 inkluderade en fortsatt dialog med regeringen i Serbien och Montenegro om bland annat situationen i Vojvodina och södra Serbien. Under våren besökte högkommissarien också för första gången Kosovo, en region där HCNM tidigare inte varit verksam, för att utröna hur han skulle kunna bidra till försoning och förbättrade relationer mellan folkgrupperna. I Makedonien fortsatte HCNM att på olika sätt stödja minoritetens möjlighet till högre utbildning, bland annat genom stöd till South East Europe University.

Högkommissarien besökte Kroatien i början av året och diskuterade då bland annat flyktingåtervändande, egendomsrättigheter, och implementeringen av lagen The Constitutional Law on the Rights of National Minorities. Högkommissarien upprätthöll under året dialogen med Ungern, Slovakien och Rumänien och bistod med råd om bland annat minoritetsrelaterad lagstiftning. I början av året besökte HCNM Turkiet för att utveckla en dialog med de turkiska myndigheterna.

5 Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR)

OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR), som inrättades 1992, ansvarar för att främja förutsättningar för demokratiska val bland OSSE:s deltagande stater och bistå länderna att bygga upp och stärka demokratiska institutioner. ODIHR bedriver verksamhet till skydd för de mänskliga rättigheterna och agerar kontaktpunkt för frågor om romer och sinter. Sedan 2004 har kontoret även ett program för tolerans- och ickediskrimineringsfrågor. Även jämställdhet, religionsfrihet, rörelsefrihet, det civila samhället och skydd av de mänskliga rättigheterna i kampen mot terrorism samt bekämpande av människohandel ingår i kontorets breda mandat. ODIHR har också till uppgift att följa hur OSSE:s deltagande stater efterlever och genomför gjorda åtaganden inom den mänskliga dimensionen samt att bistå OSSE:s fältkontor. ODIHR:s kontor ligger i Warszawa och har drygt 120 anställda från 25 länder. Österrikaren Christian Strohal är sedan mars 2003 chef för ODIHR. Sverige ställer två tjänstemän till ODIHR:s förfogande.

Under 2005 genomförde ODIHR ett antal valövervakningsinsatser. Valövervakning ägde bland annat rum vid följande val: parlamentsval i Tadzjikistan (februari), parlamentsval Moldavien (mars), kommunalval i Makedonien (mars och april), parlamentsval i Albanien (juli), presidentval i Kirgizistan (juli), parlamentsval i Azerbajdzjan (november) och presidentval i Kazakstan (december). Utvärderingsmissioner sändes även till bland annat Storbritannien, Bulgarien och de palestinska områdena. Sverige bidrog med sammanlagt 53 valövervakare och tre experter.

Valfrågan har liksom tidigare år stått i fokus i OSSE. Ryssland och Vitryssland har tillsammans med ytterligare ett antal OSS-länder ofta ifrågasatt ODIHR:s mandat och opartiskhet. Dessa länder menar bland annat att ODIHR är alltför snabba med att kritisera enskilda deltagande stater för valfusk, när kontoret snarare borde ha en stödjande funktion och utarbeta valrapporter i samförstånd med värdlandet. Ett flertal expertmöten om valfrågor ägde rum under 2005. Ett arbete med förslag till tillägg i det så kallade Köpenhamnsdokumentet har påbörjats.

Eftersom OSSE:s budget antogs först i maj 2005 kunde inrättandet av en avdelning för tolerans- och ickediskrimineringsfrågor ske först kring halvårsskiftet, vilket kom att påverka arbetet för de tre särskilda representanterna för antisemitism, islamofobi respektive rasism, främlingsfientlighet och diskriminering, inklusive intolerans mot kristna. Konferensen i Córdoba i juni om antisemitism och andra former av intolerans resulterade i särskilt fokus på ODIHR-insatser rörande hatbrott

och undervisning om förintelsen och antisemitism. Bland annat lanserades ODIHR:s informationsbas för tolerans och ickediskriminering under hösten.

I oktober arrangerade ODIHR tillsammans med bland annat Europarådet och centret om rasism och främlingsfientlighet (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia, EUMC) en internationell konferens i Warszawa om genomförandet av handlingsplaner för romer och sinter i deltagarstater samt åtgärder för att motverka diskriminering av dessa grupper i Europa. Utgångspunkt för konferensen var OSSE:s handlingsplan för att förbättra situationen för romer och sinter.

En händelse som präglade ODIHR:s arbete under 2005 var dödsskjutningarna av demonstranter i Andizjan, Uzbekistan, i maj och de efterföljande rättegångarna. I samråd med OSSE-ordföranden övervakade ODIHR efterdyningarna av händelserna i den mån det var möjligt. De uzbekiska myndigheterna vägrade inresetillstånd för personal från ODIHR som skulle verifiera fakta. ODIHR valde då att intervjua flyktingar från Andizjan, som hade flytt till Kirgizistan efter händelserna. ODIHR:s rekommendation till OSSE:s deltagande stater var att kräva en oberoende internationell undersökningskommission för att få klarhet i frågan. ODIHR behandlade även de rättegångar, eller snarare skenrättegångar, som ägde rum under hösten. Av dem som hittills dömts har samtliga befunnits skyldiga och de har dömts till långa fängelsestraff. ODIHR:s rapport från rättegångarna förmodas vara klar i början av 2006.

Varje höst organiserar ODIHR ett så kallat Human Dimension Implementation Meeting. Teman för mötet 2005 var tolerans och ickediskriminering, mediefrihet samt förebyggande av tortyr. En stor mängd särskilda seminarier ordnades också, vilket gav en god möjlighet till fördjupning i specifika frågor. Sverige arrangerade ett uppskattat och välbesökt kvällsseminarium om genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Sverige höll även ett nationellt anförande om kvinnor i konfliktförebyggande och krishantering.

Andra ODIHR-möten under året har bland annat behandlat frågor om migration och integration, mänskliga rättigheter och kampen mot terrorism samt försvarsadvokaters roll som garant för rättvisa rättegångar.

ODIHR:s programverksamhet för perioden 2004-2006 är omfattande. Programmets inriktning är bred och speglar det övergripande mandat som ODIHR arbetar efter. Verksamheten genomförs på västra Balkan, i Centralasien, södra Kaukasien och Östeuropa. Sverige har under 2005 lämnat särskilt stöd till stödinsatser i Centralasien, på Balkan och för utbildningsinsats om mänskliga rättigheter och kampen mot terrorism.

6 Medierepresentanten (RFoM)

OSSE:s medierepresentant inrättades 1997. Ungraren Miklos Haraszi är sedan i mars 2004 OSSE:s medierepresentant. RFoM:s kontor, som har ett tiotal tjänstemän, ligger i Wien.

Medierepresentantens uppgift är att följa utvecklingen i medierna i deltagarstaterna och verka för att OSSE:s principer och åtaganden följs vad gäller yttrande- och mediefrihet. RFoM har även en funktion att tidigt söka upptäcka problem på dessa områden och i samarbete med deltagarstaterna, OSSE:s övriga institutioner, andra relevanta OSSE-organ samt nationella

och internationella mediesammanslutningar ta sig an problemen. Medierepresentanten sammanställer publikationer och andra dokument om inskränkningar i yttrandefriheten i OSSE-området.

Under 2005 har medierepresentantens arbete med avkriminalisering av ärekränkningsärenden fortsatt. RFoM vill se ett avskaffande av dessa lagar eftersom de utgör ett hot mot yttrande- och mediefriheten.

RFoM har gjort besök i några deltagarstater under året och han avser att fortsätta dessa besök. Medierepresentantens särskilda prioriteringar förblir desamma som tidigare: yttrandefrihet och internet; avkriminalisering av strafflagar rörande ärekränkning, förtal och icke tillåten rapportering om regeringsinformation som hindrar utvecklingen av en öppen diskussion om frågor av allmänt intresse.

I början av 2005 kunde medierepresentanten genomföra ett länge planerat besök i Vitryssland, som resulterade i en mycket kritisk rapport. Mediesituationen hade kraftigt försämrats bland annat genom att antalet nyregistrerade tidningar sjunkit och att antalet tidningar som tilldelats varningar av myndigheterna stigit. De vitryska myndigheterna använder sig av en mängd filter för att undertrycka den fria pressen.

Vid besök i Turkiet under året tog RFoM upp frågan om anklagelserna mot en turkisk författare, som skulle kunna resultera i tre års fängelse. Ungefär 50 personer är idag föremål för rättsprocesser i landet på grund av vad de skrivit eller publicerat. I slutet av året hade undersökningen i fallet med en mördad azerisk journalist ännu inte avslutats, vilket påtalades av RFoM vid besök i Wien av Azerbajdzjans utrikesminister. Även attackerna mot journalister vid en demonstration i Azerbajdzjan efter parlamentsvalet i november har uppmärksammats. Men det finns även ljuspunkter. Medierepresentanten besökte Makedonien under hösten och kunde då konstatera att det råder en hög grad av pluralism i medierna, såväl vad gäller antalet försäljningsställen som de olika åsikter som är representerade. Det finns ett rättsligt ramverk för fria medier och man arbetar med de utestående delarna. En rad rekommendationer gjordes angående tillämpningen av den nya sändningslagen.

Medierepresentanten ordnar årliga konferenser i Amsterdam. Vidare arrangerades den sjunde regionala konferensen i Centralasien om utvecklingen på medieområdet i regionen. Årets huvudteman var pluralism i medierna och internet. Den andra regionala konferensen i södra Kaukasien, som ägde rum i höstas, fokuserade på kvaliteten på statliga sändningar och internetfrihet.

7 Kontoret för samordnaren av OSSE:s ekonomi- och miljöverksamhet (OCEEA)

Kontoret för samordnaren av OSSE:s ekonomi- och miljöverksamhet (OCEEA) upprättades 1997 och utgör en del av OSSE-sekretariatet. Samordnare för kontoret är sedan juli 2005 en belgare, och under hans ledning arbetar ett tiotal tjänstemän, varav en svensk. Därtill verkar sexton ekonomi- och miljötjänstemän ute i OSSE:s fältmissioner. Kontoret har till uppgift att stärka förmågan hos Permanenta rådet och OSSE:s övriga institutioner att hantera ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av säkerhet. Kontoret skall öka OSSE:s samarbete med andra internationella

organisationer verksamma inom området, stärka de ekonomiska, sociala och miljömässiga delarna av fältverksamheten, fördjupa samarbetet med OSSE:s parlamentariska församling och bredda OSSE:s kontakter med enskilda organisationer och näringslivet. Kontoret söker genom sin verksamhet identifiera och rikta uppmärksamhet mot ekonomiska förhållanden och miljöaspekter som utgör ett hot mot säkerhet och stabilitet. Kontoret fungerar som en katalysator och utarbetar projekt som sedan verkställs i samarbete med andra aktörer och internationella organisationer.

På miljöområdet sker samarbete med bland annat UNECE och UNEP om sambandet mellan miljö och säkerhet, kallat ENVSEC. Vidare bygger OSSE upp så kallade Århuscentra för att öka allmänhetens deltagande i miljöfrågor i enlighet med Århuskonventionen inom UNECE. Sådana centra finns för närvarande i Jerevan, Baku och Dushanbe och flera är planerade.

Inom ramen för OSSE:s dimension för ekonomi och miljö anordnas varje vår ett ekonomiskt forum i Prag. Temat för det ekonomiska forumet 2005 var "Demographic Trends, Migration and Integrating Persons belonging to National Minorities: Ensuring Security and Sustainable Development in the OSCE Area".

Vid ministermötet i Ljubljana antogs ett beslut om migration. OSSE tog fasta på att migration är ett ämne som kräver ökad uppmärksamhet och som måste hanteras inom olika dimensioner i OSSE. Beslutet slog fast att OSSE ska arbeta för ökad dialog mellan ursprungs-, transit- och mottagarländer. Ministermötet fattade även ett beslut om organiserad brottslighet som lade grund för ett intensifierat arbete på området.

8 OSSE:s polisverksamhet

Verksamheten med polisrelaterade frågor är ett viktigt verksamhetsområde inom OSSE. Vid OSSE:s ministermöte i Bukarest 2001 antogs ett särskilt beslut om utökade OSSE-insatser på polisområdet, bland annat i form av stöd till de deltagande staterna vad gäller polisreformer, institutionsbyggande och polisutbildning. En demokratisk och multietnisk poliskår är ofta avgörande för alla faser av OSSE:s konfliktförebyggande arbete. Vidare är polisfrågorna kopplade till kampen mot organiserad brottslighet och alla former av människohandel och terrorism. OSSE:s enhet för polisfrågor (Strategic Police Matters Unit, SPMU) ligger inom generalsekreterarens kontor och leds av en polISRådgivare. Biträdande chef vid kontoret var till i mitten på 2005 en svensk polis.

Fyra fältmissioner på västra Balkan arbetar med polisfrågor. Sammanlagt verkar för närvarande cirka 100 internationella poliser under OSSE:s ledning på västra Balkan, varav ett knappt tiotal svenskar. OSSE:s första polisprojekt i Centralasien inleddes i full skala under 2003. Polisprogrammet i Kirgizistan inbegriper omfattande stöd till landets polisakademi, tekniskt bistånd samt utveckling av närpolisverksamhet. Sverige är bidragsgivare till detta projekt och ställde en svensk polis till förfogande under 2005. Under de senaste åren har verksamheten utvecklats och ytterligare projekt inletts i Centralasien och södra Kaukasien. I Kazakstan bidrar OSSE-sekretariatets polisenhet med tekniskt bistånd för landets övergång till ett modernt polisarbete och för Armenien respektive Azerbajdzjan finns verksamhetsprogram som ska stödja uppbyggandet av de båda ländernas polisväsenden.

9.1 Västra Balkan

OSSE bedriver en omfattande fältverksamhet på västra Balkan med för närvarande sex fältmissioner i Albanien, Bosnien och Hercegovina, Serbien och Montenegro (inklusive Kosovo), Kroatien samt Makedonien. Av organisationens samlade budget för fältverksamhet går cirka 72 procent till denna region.

Mandaten för de olika missionerna har formulerats utifrån situationen i varje enskilt land. Samtliga missioner är emellertid inriktade på demokrati- och institutionsbyggande i vid mening, vilket till exempel innebär övervakning och stöd till genomförande av val, utveckling av massmedier, rättsväsende, mänskliga rättigheter, jämställdhet och stöd till förtroendeskapande åtgärder mellan olika befolkningsgrupper.

En målsättning inom missionerna är att i ökad utsträckning använda sig av nationell kompetens, för att i efterhand kunna överlämna arbetsuppgifterna till landets egna strukturer. Fortsatta personal- och resursneddragningar av de flesta missioner kan därför förväntas i takt med att alltfler uppgifter övergår till lokala myndigheter. Undantaget är missionen i Kosovo där det inte är uteslutet att såväl mandat som resurser kan komma att förändras i samband med att statusförhandlingarna om Kosovos framtid fortskrider.

OSSE:s fältmissioner i området har kommit att spela en viktig roll i ländernas närmande till EU och den reformprocess som skall göra det möjligt för länderna att bli medlemmar i unionen. Då länderna på västra Balkan närmar sig EU i allt högre utsträckning, är det inte osannolikt att OSSE:s arbete på Balkan fortsätter att fasa ut för att till viss del överförs till EU. Sverige ställer tjänstemän och poliser till förfogande vid flera av missionerna på västra Balkan.

En fråga som varit särskilt aktuell på västra Balkan under det senaste året rör flyktingar och deras rätt att återvända. I början på 2005 möttes representanter från Serbien och Montenegro, Bosnien och Hercegovina samt Kroatien i Sarajevo för att anta en deklaration om metoder för att kunna lösa alla utestående flyktingfrågor till slutet av 2006. OSSE:s missioner, UNHCR:s kontor och Europeiska kommissionens delegationer i respektive land gav stöd och uppmuntran till mötet och följer genomförandet av initiativet. Respektive land utvecklade så kallade färdplaner för att hitta lösningar på återvändandefrågan under 2006.

9.1.1 Albanien

OSSE:s närvaro i Albanien inrättades 1997. Verksamheten är inriktad på miljö och ekonomi samt valfrågor och demokratisering.

En viktig uppgift för missionen de senaste åren har varit att bistå landet i samband med lokala och nationella val. Missionen har sedan lokalvalen 2003 fokuserat på reformer, i vilket stärkandet av vallagen var en viktig förberedelse inför parlamentsvalet som hölls den 3 juli 2005. Stöd gavs till bildandet av en central valkommission och reformering av valkretsar. OSSE bidrog även med teknisk expertis till förbättring av vallistornas kvalitet,

vilket hade varit ett stort problem vid lokalvalen 2003. I samarbete med inrikesministeriet har missionen etablerat ett modernt adresssystem samt utvecklat en teknik för uppdatering av folkbokföringen.

Efter parlamentsvalet 2005 framhöll internationella valövervakare att valet demokratiskt sett varit en framgång i jämförelse med lokalvalen 2003. Valet uppfyllde dock bara delvis OSSE:s och andra internationella normer. Allvarliga felaktigheter observerades under rösträkningen och diskriminering av minoriteter förekom i vallokalerna. Kvinnorepresentationen hade ökat marginellt jämfört med tidigare val. Antalet kvinnliga kandidater till parlamentet var dock fortfarande lågt och få kvinnor arbetade inom valadministrationen.

Ytterligare en viktig prioritering inför valet var att verka för att parlamentets ställning skulle stärkas. Missionen har arbetat för parlamentets ökade oberoende, samt för att identifiera grundläggande juridiska, administrativa och organisatoriska problem i parlamentsarbetet. Nästa steg är att ge assistans för att modernisera och effektivisera parlamentets arbete.

Missionen har under 2005 gett stöd för ökat medborgerligt deltagande och mer öppenhet i rättsprocesser och i domstolarna. Ett projekt har initierats med fokus på att bekämpa den utbredda korrruptionen inom det albanska rättsväsendet och en öppen och transparent lagstiftande process har förespråkats för att bekämpa denna.

Under 2004 antog parlamentet en lag om kompensation och återbördande av bland annat exproprierad och konfiskerad egendom, ett arbete som OSSE deltagit mycket aktivt i även under 2005.

Ett annat område som missionen arbetat aktivt med under året är bekämpningen av människohandel. Missionen har bistått den albanska polisen och myndigheterna med att utarbeta en nationell strategi mot människohandel. Biståndet ges genom utbildning av albanska gräns- och migrationspoliser för att förbättra deras kapacitet att hantera flyktingar, asylsökande och offer för människohandel.

Missionen har under året hjälpt den albanska jämställdhetskommittén genom att stödja dess arbete med en arbetsplan för jämställdhet. Den har även arbetat med att granska och förbättra den albanska jämställdhetslagen.

Utöver OSSE-kontoret i Tirana finns fyra fältkontor ute i landet. Missionen har omkring 30 internationella tjänstemän varav Sverige ställer två till förfogande.

9.1.2 Bosnien och Hercegovina

OSSE-missionen i Bosnien och Hercegovina upprättades som en följd av den centrala roll OSSE tilldelades i genomförandet av Daytonavtalet 1995. Missionen samarbetar nära med övriga internationella organisationer i Bosnien och Hercegovina, såsom Höge representantens kontor (OHR), EU och FN.

Kärnområdena i missionens mandat var ursprungligen valfrågor, demokratiuppbyggnad och mänskliga rättigheter samt militärpolitiska frågor. En översyn av det internationella samfundets samarbete i Bosnien och Hercegovina, och en viss omstrukturering av arbetsfördelningen, gjordes av Peace Implementation Council (PIC) i februari 2002. OSSE-missionen fick då utvidgade uppgifter bland annat inom utbildningsområdet. Sedan 2002 samordnar missionen det internationella samfundets utbildningsstrategi i landet och samarbetar nära med såväl nationella som

internationella aktörer för att reformera utbildningsväsendet i landet. Missionen har gjort omfattande insatser för att främja etnisk integrering och utarbetandet av en nationell, enhetlig läroplan för de bosniska, kroatiska och serbiska eleverna.

Under 2005 har missionen fortsatt sitt stöd för en förbättring av utbildningsväsendet. Bland annat har ansträngningar gjorts för att barn med speciella behov ska omfattas av den ordinarie utbildningen i Bosnien och Hercegovina.

Frågan om äganderätt och återförande av privat egendom är ett viktigt led i återuppbyggnaden av det bosniska samhället och en förutsättning för flyktingars möjlighet att återvända. Missionen har under 2005 ökat sitt redan omfattande arbete för att underlätta flyktingars och internflyktingars möjlighet att återvända.

Missionen arbetar också för att främja demokratiutveckling med syfte att uppnå ett öppet politiskt klimat i landet. Arbetet har fokuserat på insatser som befrämjar ett ökat deltagande i det civila samhället, eftersom det konstaterats att politiskt engagemang till stor del saknas bland befolkningen. Den grupp som är mest negativt inställd är ungdomarna varför missionen valt att fokusera på denna grupp.

OSSE-missionens huvudkontor ligger i Sarajevo med regionala centra i Banja Luka, Mostar, Sarajevo och Tuzla. Därutöver finns 21 fältkontor. Sverige ställer fem personer till missionens förfogande.

9.1.3 Serbien och Montenegro, inklusive Kosovo

OSSE-missionen i statsförbundet Serbien och Montenegro, tidigare Förbundsrepubliken Jugoslavien, inledde sin verksamhet 2001. Missionens arbete är inriktat på stöd till uppbyggandet av demokratiska institutioner, mänskliga rättigheter, jämställdhet, minoritetsfrågor och massmedier samt förtroendeskapande åtgärder.

OSSE-missionen i landet har sedan den 1 januari 2002 också ett kontor i Montenegro. Verksamheten omfattar valfrågor, allmänna demokratiseringsfrågor, stärkande av det civila samhället och översyn av delrepublikens lagstiftning.

Missionens fokus när det gäller mänskliga rättigheter är att etablera och stärka de lokala institutioner som skyddar dessa samt att bistå med expertis. Stöd ges till ombudsmannainstitutionen, jämställdhetsprogram och åtgärder som förebygger människohandel samt främjande av tillgänglighet av rättshjälp. Missionen ger också skydd till nationella minoriteter och flyktingar samt bevakar att mänskliga rättigheter tillämpas.

I frågor om nationella minoriteter låg prioriteten under 2005 framför allt på romernas rättigheter. Missionen stödde skapandet av mer representativa myndigheter bestående av personer med varierande etnisk bakgrund.

Missionen stödjer reformering av och utbildning inom rättsväsendet och övervakar sedan januari 2003 nationella krigsförbrytarrättegångar. Missionen bistår också de nationella och lokala myndigheterna med råd och utbildning för att bekämpa organiserad brottslighet och korruption.

OSSE-missionen har det samordnande ansvaret för polisreformer i Serbien och erbjuder stöd till myndigheter med att utveckla framgångsrika reformstrategier i Serbien och Montenegro.

Flyktingfrågor har under 2005 fått en mer betydelsefull roll i missionens arbete i nära samarbete med UNHCR, Europeiska kommissionens delegationer och andra OSSE-missioner i regionen. Missionen har bistått Serbien och Montenegro med teknisk hjälp inom ramverket för den deklaration som antogs i Sarajevo i januari 2005 om flyktingåtervändande.

Missionen omfattar omkring 40 internationella fast anställda tjänstemän och 31 internationella projektanställda. Sverige ställer fyra poliser till missionens förfogande.

Kosovo

OSSE-missionen i Kosovo (OMIK) är alltjämt OSSE:s största. OMIK inrättades 1999 som en del av den internationella civila FN-närvaron UNMIK, vilken inrättades genom FN:s säkerhetsrådsresolution 1244 (1999). Inom UNMIK har OSSE-missionen givits huvudansvaret för frågor rörande demokratisering och institutionsbyggande, mänskliga rättigheter, massmedier och val. Minoritetsfrågor utgör en viktig del av arbetet med mänskliga rättigheter.

Missionen stödjer minoritetsgrupper i Kosovo och genomför aktiviteter för att integrera dessa inom olika områden i samhället. Under 2005 har missionen arbetat med lokal etermedia på olika minoritetsspråk för att nå ut till minoritetsgrupper, något som bidrar till att öka toleransen och samarbetet mellan olika grupper. Missionen har även anordnat möten med kvinnor från olika folkgrupper och arrangerat aktiviteter för att få fler kvinnor att delta i politiken.

Missionen i Kosovo arbetar också med att stödja och stärka det temporära självstyret, (Provisional Institutions of Self-Government, PISG). Inom ramen för detta arbete är främjandet av dialog mellan etniska grupper ett prioriterat område. Efter oroligheterna i mars 2004 uppmärksammades internflyktingarnas situation av missionen och sedan dess erbjuder missionen stöd för att underlätta deras återvändande. Missionen har satsat mer på att ge ungdomar utbildning och information om medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Under 2005 har missionen anordnat aktiviteter för ungdomsorganisationer och uppmuntrat enskilda organisationer till engagemang för de lokala och centrala myndigheterna.

OSSE-missionen har även ansvar för Kosovos polisskola (Kosovo Police Service School, KPSS) som utbildar och certifierar en lokal multietnisk poliskår. I KPSS: s mandat ingår att utveckla och genomföra grundläggande polisiär utbildning med fokus på demokrati och mänskliga rättigheter. Den av OSSE utbildade polisen tar gradvis över FN-polisernas uppgifter i Kosovo. Grundutbildningen vid polisskolan fortsätter jämte vidareutbildning och utbildning av polisinstruktörer. Sverige bistår med två svenska poliser till skolan.

Under 2005 har missionen arbetat med centrala valkommissionen (Central Election Commission, CEC) i Kosovo för skapandet av ett forum för valsamordning som fått ansvaret att utarbeta möjliga reformer av landets valsysteem.

Huvudkontoret för missionen ligger i Pristina. Därutöver finns sju regionala OSSE-kontor samt ett flertal fältkontor. Missionen har över 300 internationella anställda tjänstemän varav Sverige bistår med sammanlagt nio personer.

OSSE-missionen i Kroatien inrättades 1996 med ett mandat inriktat på mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och förtroendeskapande åtgärder mellan landets befolkningsgrupper. Verksamheten är inriktad på att stödja den kroatiska regeringens genomförande av de internationella åtaganden landet har gjort inom dessa områden.

Missionens konkreta arbete fokuserar framför allt på att tillsammans med OSSE:s högkommissarie för frågor om nationella minoriteter främja flyktingars återvändande och minoriteters rättigheter. Stöd till reformering av rätts- respektive polisväsendet samt ansträngningar för att främja försoning i de krigsdrabbade områdena är andra viktiga frågor.

Under 2005 fortsatte missionen sitt tidigare arbete med att stödja polisreformen i Kroatien med utbildning och expertis. Missionen organiserade seminarier och fortsatte att understryka betydelsen av att undvika politisk inblandning i polisens arbete. Under 2004 påbörjade missionen arbetet med att genomföra en gränspolisstrategi som beräknas vara klar 2007. Sverige bistår missionen med en polis.

OSSE-missionen samarbetar nära med den Europeiska kommissionens delegation i Zagreb och har fått en viktig funktion att fylla i Kroatiens närmande till EU. OSSE-missionen bidrar genom sin verksamhet till att stödja Kroatien i genomförandet av nödvändiga reformer inför ett framtida EU-medlemskap. Under de senaste åren har avsevärda framsteg gjorts vad gäller landets lagstiftning, som på en rad områden reviderats för att uppfylla internationella normer. I juni 2004 gav EU Kroatien status som kandidatland och i oktober 2005 beslutade EU:s utrikesministrar att medlemskapsförhandlingar skulle inledas. I takt med Kroatiens framsteg i EU-närmandet, ökar samordningen mellan EU och OSSE.

Antalet internationella tjänstemän vid missionen uppgår till ett knappt femtiotal. Utöver huvudkontoret finns tre regionala center i Knin, Vukovar och Sisak samt sex fältkontor.

9.1.5 Makedonien (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien)

OSSE-missionen i Skopje inrättades 1992 med ett mandat inriktat på att förhindra spridning av konflikter från övriga delar av det forna Jugoslavien till Makedonien, och är därmed den OSSE-mission som funnits längst på plats. Under 2001 uppstod en allvarlig konflikt mellan den slaviskspråkiga befolkningsmajoriteten och den albanskspråkiga minoriteten i landet. Missionen utökades då kraftigt för att bland annat bistå med övervakning av gränsområdena i norra Makedonien.

Den 13 augusti 2001 slöts ett fredsavtal, det så kallade Ohridavtalet, mellan ledarna för landets politiska partier. I genomförandet av avtalet gavs OSSE-missionen en viktig förtroendeskapande roll i samarbete med EU och Nato. Missionen fick också i uppdrag att, inom ramen för OSSE:s polisakademi i Skopje, ansvara för en multietnisk polisutbildning och utbilda 1 000 poliser från landets minoritetsgrupper för att skapa en poliskår som återspeglar landets befolkning. OSSE-missionen fortsätter att bedriva verksamhet vid akademien bland annat i form av utbildning av polisinstruktörer. Missionen arbetar också med projekt för att bidra till integrationen av minoritetsgrupper i det makedonska samhället.

I december 2005 erhöll Makedonien kandidatlandsstatus för medlemskap i EU, dock utan datum för förhandlingsstart. Makedoniens fortsatta EU-

närmande förutsätter att landet genomgår en rad reformer. Bland annat måste landet decentraliseras så att Ohridavtalet kan genomföras. Missionen har givit sitt fulla stöd till den decentraliseringsprocess som den 1 juli 2005 kom igång på allvar. Redan vid slutet av året var positiva utfall synliga. Missionen inbjöds att delta i arbetet med vallagen.

I mars 2005 hölls kommunalval i Makedonien. Efter att OSSE/ODIHR givit ett kritiskt utlåtande om valet utförde de makedonska myndigheterna en generell granskning och rationalisering av vallagen i linje med internationella normer för demokratiska val. Missionen blev inbjuden att delta som internationell representant i denna arbetsgrupp.

Inför kommunalvalet i mars 2005 började missionen arbeta med ett projekt för att uppmuntra kvinnors deltagande och öka deras roll i politiken. Projektet fick ett positivt utslag och efter kommunalvalet fortsätter arbetet bland annat med jämställdhetskommisionen (Gender Equality Commission) för att ytterligare öka kvinnors deltagande inför parlamentsvalet 2006.

Under de senaste två åren har missionen givit stöd till etablerandet av sex regionala ombudsmannakontor i landet. Sida har under 2005 finansierat ett nytt projekt som innebär utveckling och reform av denna institution.

Missionen har under 2005 även arbetat med utveckling av polisväsendet, konstitutionella lagändringar, domarkårens roll samt rättssäkerhetsfrågor.

Missionen i Makedonien omfattar 80 internationella tjänstemän. Sverige ställer två poliser till missionens förfogande.

9.2 Centralasien

OSSE har en väl etablerad fältnärvaro i de fem centralasiatiska länderna. Den första missionen inrättades 1994 i Tadzjikistan, medan de övriga påbörjade verksamheten mellan 1995 och 2000.

OSSE-kontoren i Centralasien kallas för center. Deras mandat är brett och omfattar OSSE:s tre dimensioner. Verksamheten sker inom ramen för OSSE:s breda säkerhetsbegrepp. Tyngdpunkten ligger på regionalt samarbete. OSSE övervakar i första hand den politiska, rättsliga och ekonomiska utvecklingen i syfte att upprätthålla stabilitet i landet och i regionen. Till de respektive missionernas uppgifter hör även att främja genomförandet av OSSE:s principer och åtaganden och att samarbeta med värdlandet. Vidare skall kontakter knytas med lokala myndigheter, universitet, forskningsinstitutioner och enskilda organisationer. OSSE-missionerna medverkar också i anordnandet av regionala seminarier och besök.

OSSE:s aktiviteter i Centralasien har ökat i omfattning på senare år, vilket varit i linje med de deltagande staternas önskemål att gradvis omfördela resurser från fältverksamheten på västra Balkan till Centralasien. Trots en ökning av resurserna till Centralasien går alltså en liten del – cirka fyra procent – av den samlade OSSE-budgeten för fältverksamhet till fältnärvaro i regionen.

Konfliktförebyggande projekt i regionen drivs, förutom av OSSE:s centra, även av OSSE:s sekretariat och OSSE:s tre institutioner HCNM, ODIHR och RFoM. Många frågor är av regional betydelse varför OSSE sökt främja samarbete mellan länderna i Centralasien. Exempel på sådant regionalt samarbete är ett vattenprojekt som involverar Kazakstan och

Kirgizistan. Sverige har lämnat stöd till projektet. Ett annat regionalt projekt rör bistånd med syfte att höja rättssäkerheten genom att skapa förutsättningar för rättvisa rättegångar. Projektet genomförs av ODIHR och har erhållit svenskt stöd.

OSSE:s center i Tasjkent initierade 2004 det centralasiatiska ungdomsnätverket (Central Asian Youth Network, CAYN), som sköts tillsammans med OSSE:s övriga centra i Centralasien. Under 2005 har nätverket fortsatt att fungera under ledning av OSSE:s center i Bisjkek. Studenter som ingår i nätverket studerar OSSE:s principer och åtaganden, skriver forskningspapper om OSSE:s breda säkerhetsbegrepp och deltar i gruppdiskussioner på CAYN:s hemsida.

Det är viktigt att samarbetet mellan olika organisationer med verksamhet i fält förbättras. I OSSE pågår sedan några år ansträngningar för att förbättra samordningen i Centralasien. OSSE arbetar till exempel nära EU:s särskilde representant (EUSR) för Centralasien som regelbundet besöker regionen. Under 2005 utnämnde det slovenska OSSE-ordförandeskapet en personlig representant för Centralasien.

9.2.1 Kazakstan

OSSE:s center i Kazakstan inledde arbetet 1999 i den tidigare huvudstaden Almaty. Under 2003 inrättades också ett förbindelsekontor i den nuvarande huvudstaden Astana. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat.

Under 2005 bidrog centret till en studie för att finna alternativa, icke-legislativa metoder för att bekämpa extremism. Centret deltog i arbetet med att skapa lagar och strategier mot korruption, bedrev aktiviteter för att motverka korruption och var även involverat i kapacitetsbyggande åtgärder för journalister. Ett aktivt arbete för att motverka människohandel bedrevs och man arbetade för att öka det kvinnliga deltagandet i det offentliga livet.

Kazakstan gav under året uttryck för önskemål om en ökning av framför allt miljöprojekt och mera fokus på ekonomi- och miljödimensionen samt den politiskmilitära dimensionen och därmed en samtidig minskning av den mänskliga dimensionen.

Den 4 december 2005 hölls presidentval i Kazakstan. Trots vissa förbättringar levde valet inte upp till OSSE-åtaganden och andra internationella standarder för demokratiska val. Det förekom bland annat kampanjrestriktioner och trakasserier mot kampanjpersonal. Detta begränsade möjligheterna till deltagande på lika villkor för alla kandidater. Där elektroniskt röstande förekom, valde dock majoriteten av väljarna vanliga röstsedlar. Det fanns inga kvinnliga kandidater eftersom de tre som nominerats underkändes i den kazakiska språktesten. Själva valet gick dock lugnt till på de flesta håll. Sverige ställde valövervakare och valobservatörer till OSSE/ODIHR:s förfogande.

Centret har fem internationella tjänstemän. Sverige ställer en tjänsteman till kontorets förfogande.

9.2.2 Kirgizistan

OSSE:s center i huvudstaden Bisjkek inledde sitt arbete 1999. I april 2000 öppnades ett fältkontor i Osj i södra Kirgizistan med huvudsaklig uppgift att

följa situationen i den multietniska Ferganadalen. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat.

Fokus för Osj-kontoret ligger framför allt på mänskliga rättigheter och då främst på häktningsförfaranden, människohandel, jämställdhet, rättvisa rättegångar samt främjandet av mänskliga rättighetsstandarder genom utbildning. Vidare bistår kontoret lokala polisstationer med främjandet av en dialog om mänskliga rättigheter mellan olika delar av rättsapparaten, det civila samhället och allmänheten. Kontoret hanterar även valrelaterade frågor, såsom stöd till aktörer i valprocessen och utbildning av röstberättigade och medvetandegörande. Främjande av interetniska relationer är en viktig del av arbetet.

OSSE:s polisutbildningsprogram i Kirgizistan inleddes 2002 med främsta syfte att utbilda närpolis. Den polisman som Sverige ställt till förfogande sedan 2003 avslutade sitt uppdrag i augusti 2005. Sverige har lämnat finansiellt bidrag till närpolisutbildningen för åren 2004-2005.

I slutet av 2002 inrättades på förslag av Kirgizistan en OSSE-akademi, öppen för samtliga centralasiatiska länder. Dess uppgift är att utbilda och forska om regionala säkerhetsfrågor. Akademin skall verka för OSSE:s principer och praxis av det bredare säkerhetsbegreppet. Sverige lämnar genom Sida ett omfattande stöd till ett tvåårigt utbildningsprogram i mänskliga rättigheter och kapacitetsbyggande i Centralasien.

År 2005 var turbulent i Kirgizistan. Oegentligheter vid parlamentsvalen i februari och mars resulterade i en revolution i slutet av mars, som slutade med att dåvarande president Akajev flydde landet. Detta var tredje gången på relativt kort tid som en rapport från ODIHR:s valövervakningsmission bidrog till omvälvande förändringar i en deltagande stat (såsom tidigare skett i Georgien och Ukraina). Denna händelseutveckling ledde till ett extrainsatt presidentval, som ägde rum i juli 2005. ODIHR:s rapport från presidentvalet gav vid handen att påtagliga förbättringar gjorts, men att själva rösträkningen var ett problem. Civila och politiska rättigheter hade generellt respekterats och medieläget hade förbättrats. OSSE:s slovenska ordförandeskap och OSSE-centret i Bisjkek bidrog till att medla i konflikten. Dessutom tillhandahöll ODIHR och Europarådets Venedigkommission expertkommentarer på det kirgiziska lagförslaget om tillägg till konstitutionen. Sverige deltog med valövervakare och valobservatörer i OSSE/ODIHR:s valobservatörsmissioner.

Kirgizistan har under året bland annat i Permanenta rådet framfört att man vill se en högre grad av OSSE-engagemang i ekonomiska program i landet. Kirgizerna föreslår bland annat ett stöd för att kunna uppfylla sina åtaganden inom frihandel. Centret har nio utsända tjänstemän (sex i Bisjkek och tre i Osj) varav Sverige ställer en till förfogande.

9.2.3 Tadzjikistan

OSSE har funnits på plats i Tadzjikistan sedan 1994 då organisationens första kontor i Centralasien öppnades. Utöver huvudkontoret i Dusjanbe finns fem fältkontor i Kurgan-Turbe, Shartuz, Dusti, Garm och Khujand. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat.

Prioriteringarna för verksamheten ligger på minröjning i de områden i Tadzjikistan som minerades under inbördeskriget (med undantag för gränsen mot Uzbekistan som faller utanför mandatet), destruktion av små och lätta vapen, bekämpning av narkotikahandeln och stärkt

gränsövervakning, samt insatser som syftar till att stärka kvinnornas roll i samhället. Skr. 2005/06:82

Under 2005 har centret bland annat ökat fokus på sina ekonomiska aktiviteter och miljöprogram. Ett större program rörande destruktion av små och lätta vapen påbörjades och verksamhet för att bekämpa terrorism utvecklades. Inom den mänskliga dimensionen koncentrerade sig centret på mediefrågor, val och domstolsväsendet. Centrets program för att stödja reformer på rättsområdet inkluderar bland annat övervakning av rättegångar. Den lag som ändrar dödsstraff till livstids fängelse trädde i kraft under året.

Parlamentsval hölls i februari 2005. ODIHR:s valobservatörsmission konstaterade att även om det fanns tecken på en positiv utveckling sedan förra valet så nådde genomförandet av detta val inte upp till OSSE:s och andra internationella standarder. Sverige deltog med valövervakare och valobservatörer i OSSE/ODIHR:s valobservatörsmission.

Med sina sjuutton internationella tjänstemän är OSSE:s närvaro i Tadzjikistan den största i Centralasien. Sverige ställer sedan våren 2005 en tjänsteman till centrets förfogande.

9.2.4 Turkmenistan

1999 inrättade OSSE ett center i Turkmenistans huvudstad Asjchabad. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat. Särskilt fokus har satts på gränssäkerhet, bekämpande av terrorism, narkotikahandel och organiserad brottslighet samt ökad miljösäkerhet.

Avtalen om vänskap, ömsesidigt förtroende och samarbete, som ingicks mellan Turkmenistan och Uzbekistan i november 2004 har bidragit till ökad stabilitet i regionen. Viseringsfrihet för kortare besök mellan länderna har även underlättat för minoriteterna att röra sig över gränserna. Liknande avtal finns sedan tidigare mellan Turkmenistan och Kazakstan.

Grundläggande mänskliga rättigheter åsidosätts fortfarande i Turkmenistan. I landet finns det stora brister vad gäller demokrati, rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter och friheter samt mediefrihet. Även om vissa positiva steg har tagits så återstår att omsätta internationella åtaganden i konkret politik och handling. Korruptionen utgör fortsatt ett problem. Registreringen av enskilda organisationer gick långsamt under året, däremot registrerades ett antal religiösa samfund. Röda korset har inte fått besöka alla fångar i landet, inte heller de som 2002 anklagades för försök till statskupp. I OSSE:s Permanenta råd har Turkmenistan emellertid lovat att Röda korset skall få träffa samtliga fångar.

Det turkmenska parlamentet har tidigare antagit en lag som möjliggör för presidenten att sitta kvar på livstid. I april 2005 presenterade presidenten emellertid sin plan för ökat politiskt deltagande. Bland annat skall parlamentet få ökade befogenheter. Nya partier skall kunna tillskapas, men utan att dessa står i motsatsposition till varandra. Presidenten meddelade vidare att han avser att dra sig tillbaka från presidentposten 2009.

För första gången på fem år deltog Turkmenistan hösten 2005 i OSSE:s årliga implementeringsmöte inom den mänskliga dimensionen (HDIM). Regeringsföreträdare deltar numera även i vissa större OSSE-möten, såsom ekonomiskt forum i Prag.

Vid OSSE-kontoret i Turkmenistan arbetar sex internationella tjänstemän.

OSSE:s center i Tasjkent inledde arbetet 1995. Innan OSSE etablerat center i övriga centralasiatiska stater fungerade närvaron i Tasjkent som ett sambandskontor för regionen. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat.

Demonstrationerna och dödsskjutningarna i Andizjan i maj 2005 kom att dominera centrets och även ODIHR:s verksamhet under året. I samråd med OSSE-ordföranden övervakade ODIHR efterdyningarna av händelserna i den mån det var möjligt. ODIHR förvägrades dock att sända personal till Uzbekistan för att verifiera fakta. ODIHR valde då att intervjua flyktingar från Andizjan, som hade flytt till Kirgizistan. ODIHR:s rekommendation till OSSE:s deltagarstater var att kräva en oberoende internationell undersökningskommission för att få klarhet i frågan. Under hösten ägde rättegångar, eller snarare skenrättegångar, rum. Av dem som hittills dömts har samtliga befunnits skyldiga och de har dömts till långa fängelsestraff. ODIHR:s rapport från rättegångarna förmodas vara klar i början av 2006.

Medierepresentantens rapport om mediernas bevakning av krissituationen i Andizjan tar bland annat upp förekomsten av blockering av internetsidor och nyhetsprogram, förföljelser av journalister och viseringsproblem.

Uzbekistans president och utrikesminister har framfört att man kan komma att överväga ett utträde ur OSSE om organisationens deltagande stater skulle insistera på åtgärder för att klarlägga händelserna i form av en undersökningskommission, vilket av de uzbekiska makthavarna uppfattas som inblandning i inre angelägenheter.

Den 22 december 2005 förlängde OSSE:s Permanenta råd centrets mandat med endast sex månader, till den 30 juni 2006. Uzbekistan motsatte sig en ettårsförlängning eftersom man menade att centret inte hade genomfört ett enda projekt av nytta för Uzbekistan utan endast ägnat sig åt den mänskliga dimensionen. Uzbekistan gav centret sex månader för att se vad slags reform som skulle genomföras inom OSSE:s fältverksamhet och som skulle vara ett för världsländet mer användbart mandat.

Centret består av fyra internationella tjänstemän. Under den senaste tiden har emellertid endast två internationella tjänstemän funnits på plats. Sverige ställde en tjänsteman till centrets förfogande fram till sommaren 2005.

9.3 Södra Kaukasien

OSSE har funnits på plats i området sedan början av 1990-talet och har verksamhet i Armenien, Azerbajdzjan och Georgien. OSSE:s kontor i södra Kaukasien har mandat som omfattar främjandet av OSSE:s principer och normer. Verksamheten sker inom ramen för det breda säkerhetsbegreppet. Mänskliga rättigheter, ekonomiska och miljörelaterade frågor samt politisk-militära aspekter faller därför alla inom kontorens arbetsområden.

Organisationen arbetar aktivt med att förebygga och söka bidra till en lösning av konflikterna i regionen. Därutöver arbetar man med främjande av mänskliga rättigheter och demokrati, uppbyggnad av rättsstaten samt ett gott samhällsstyre. Även OSSE:s institutioner ODIHR, HCNM och RFoM bedriver verksamhet i regionen. OSSE-sekretariatets polisenhet tog 2004 fram ett omfattande program för reformering av polisväsendet i samtliga tre länder. Av organisationens samlade budget för fältverksamhet går cirka tretton procent till södra Kaukasien.

9.3.1 Armenien

Skr. 2005/06:82

OSSE:s kontor i Jerevan inrättades 2000. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat. Kontoret har inte till uppgift att bevaka eller medla i konflikten i Nagorno-Karabach.

Prioriterade verksamheter under året har bland annat inkluderat stöd, i samarbete med ODIHR och Europarådets Venedigkommission, till reformer på val- och grundlagsområdet samt förbättrad lagstiftning om mötesfrihet och demonstrationer. Vid en folkomröstning i slutet av november 2005 röstade 93 procent av väljarna för en grundlagsreform. Inga utländska observatörer, förutom Europarådets parlamentariska församling, hade inbjudits att övervaka folkomröstningen. Europarådets observatörer bevitnade vissa oegentligheter. Konstitutionsändringarna skall införas stegvis och vara genomförda till fullo i och med presidentvalet 2008.

Vidare prioriteringar för OSSE-kontoret har gällt främjande av mediefrihet, att bevaka att respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter efterlevs, genomförandet av ett projekt om eliminering av raketbränslelager, stöd till de armenska myndigheternas antiterrorismåtgärder, åtgärder för att öka allmänhetens miljömedvetenhet, främjande av jämställdhet, bekämpande av människohandel samt stärkande av demokratiska institutioner i landet. Programmet för reformering av polisväsendet i Armenien utgör en viktig del av kontorets verksamhet. Sverige har givit stöd till programmet.

Vid OSSE-kontoret i Armenien arbetar sju internationella tjänstemän.

9.3.2 Azerbajdzjan

OSSE:s kontor i Baku påbörjade sitt arbete i juli 2000. Verksamheten följer ovan beskrivna mandat. Liksom för OSSE-kontoret i Jerevan gäller att kontoret i Baku inte har till uppgift att bevaka eller medla i konflikten i Nagorno-Karabach.

Kontorets främsta uppgifter under året har rört OSSE:s rapport om rättegångsövervakning samt stöd till Azerbajdzjan inför parlamentsvalen. Övriga prioriterade frågor har gällt stöd till lagstiftning, reformer av rättsväsendet, polis- och gränsvaktsutbildning, stöd till flyktingar och bekämpning av människohandel. Även miljöfrågor prioriteras, bland annat genom en plan för skogsplantering. Programmet för reformering av polisväsendet i Azerbajdzjan har erhållit bistånd från bland annat Sverige.

I början av februari 2005 publicerade OSSE en rapport om övervakning av rättegångar i vilken det konstateras att rättegångarna inte lever upp till Azerbajdzjans internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Särskilt uppmärksammas frågan om misshandel av häktade personer samt misstankar om tortyr. Liksom tidigare år benådade presidenten hundratals fångar, varav vissa politiska, även under 2005. Rapporten från RFoM:s besök i Azerbajdzjan under våren visade på vissa förbättringar, som inrättandet av offentlig television, men även negativ utveckling, som mordet på en journalist vittnar om.

I november 2005 hölls parlamentsval i Azerbajdzjan. Vissa förbättringar i förhållande till tidigare val kunde skönjas under valupptakten. Presidenten utfärdade dekret inför valen och en positiv tendens i linje med dessa var exempelvis att oppositionen kunde genomföra demonstrationer i början av juni. Det förekom emellertid oklarheter i röstregistreringen och mötesfriheten belades med restriktioner under kampanjperioden. Själva

valdagen var tämligen lugn, men valprocessen försämrades successivt vid rösträkningen, särskilt vid tabuleringen av rösterna. Sverige deltog med valövervakare och valobservatörer i OSSE/ODIHR:s mission för valövervakning. För första gången deltog Ryssland med ett stort antal valobservatörer.

Vid OSSE-kontoret i Azerbajdzjan arbetar sex internationella tjänstemän.

9.3.3 Nagorno-Karabach

Konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan har pågått sedan slutet av 1980-talet och främst handlat om Nagorno-Karabach, som till övervägande delen är befolkat av kristna armenier. Tiotusentals dödade och en miljon människor drevs på flykt innan en vapenvila trädde i kraft 1994. Vapenvilan respekteras i princip, även om incidenter förekommer då och då. OSSE:s observatörer blev exempelvis beskjutna hösten 2005 vid övervakning av den så kallade kontaktlinjen.

OSSE verkar sedan 1992 för en förhandlingslösning av konflikten om Nagorno-Karabach, vilket sker genom den så kallade Minskprocessen. Arbetet sker inom ramen för Minskgruppen, som leds av ett samordförandeskap bestående av Frankrike, Ryssland och USA, och som i praktiken fungerar som OSSE:s medlare i konflikten. Minskgruppen består av ett dussintal länder, däribland Sverige.

Kärnfrågorna i förhandlingarna rör Nagorno-Karabachs framtida status, säkerhetsgarantier för områdets armeniska befolkning samt flyktingfrågan. Hundratusentals azerbajdzjaner är fortfarande hemlösa och lever under svåra förhållanden.

I marginalen av OSSE:s ministermöte i Sofia i december 2004 nåddes en överenskommelse mellan Azerbajdzjans och Armeniens utrikesministrar om att tillsätta en undersökningskommission inom ramen för Minskgruppen, med syfte att undersöka frågan om armeniska bosättningar på de av Armenien ockuperade områdena runt Nagorno-Karabach. Sverige ingick i den mission som i månadsskiftet januari-februari 2005 besökte området.

Under 2004 inleddes också en serie möten mellan Azerbajdzjans och Armeniens utrikesministrar i Prag, den så kallade Pragprocessen. Inom ramen för denna process har såväl ländernas presidenter som utrikesministrar mötts under 2005. Vid ministermötet i Ljubljana i december 2005 gjordes ett positivt uttalande i vilket de framsteg som gjorts under året i fredsprocessen noterades. Vidare framhölls att tiden nu är mogen för att gå från förhandling till beslut.

Den 19 juni 2005 hölls parlamentsval i Nagorno-Karabach, som Armenien, å myndigheternas i Nagorno-Karabach vägnar, inbjöd OSSE/ODIHR till att övervaka. ODIHR sände ingen valobservatörsmission.

OSSE:s ordförandeskap utsåg 1995 en personlig representant för konflikten i Nagorno-Karabach. Dennes uppgift är att skapa förtroende mellan parterna bland annat genom att upprätthålla kontakter mellan det politiska och militära ledarskapet samt övervaka vapenvilan. Vid kontoret, som är placerat i Tbilisi, arbetar även fem internationella tjänstemän. Under 2005 ställde Sverige en tjänsteman till kontorets förfogande.

Riksdagsledamoten Göran Lennmarker är sedan juli 2002 OSSE:s parlamentariska församlings särskilde representant för konflikten i Nagorno-Karabach.

OSSE:s mission i Georgien inrättades 1992. Huvudkontoret ligger i Tbilisi. Vidare finns ett fältkontor i Tskhinvali, Sydossetien, samt en utsänd person vid FN:s kontor i Suchumi i georgiska republiken Abchasien.

Missionens verksamhet koncentreras kring konfliktlösning, förtroendeskapande åtgärder samt mänskliga rättigheter och miljöfrågor. Inom ramen för konfliktlösning söker missionen främja förhandlingar mellan parterna i Sydossetienkonflikten och stödja den av FN ledda fredsprocessen i Abchasien. Inom ramen för förtroendeskapande åtgärder arbetar missionen med övervakning av de gemensamma fredsbevarande styrkorna (Joint Peacekeeping Forces) och av frivilligt inlämnande av vapen i den georgisk-ossetiska konfliktzonen. Inom ramen för sitt arbete med mänskliga rättigheter och miljö övervakar missionen mänskliga rättigheter samt främjar framväxandet av ett civilt samhälle och demokratiska institutioner, gott samhällsstyre och regionala ekonomiska initiativ.

I slutet av 2004 inleddes OSSE:s program för reformering av polisväsendet i Georgien. En serie mindre delprojekt har inletts och förslag till en bredare insats förväntas läggas fram under 2006. Under 2005 arbetade missionen även med bland annat utbildningsinsatser inför nästa års kommunalval.

OSSE:s gränsövervakningsuppdrag mellan Georgien och de ryska delrepublikerna Tjetjenien, Ingusjetien och Dagestan, som inleddes 2000, upphörde i slutet av december 2004 eftersom Ryssland motsatt sig en förlängning av mandatet. Under våren 2005 inleddes ett utbildningsprogram i OSSE:s regi för georgiska gränsövervakare. Programmet inkluderar inte patrullering och övervakning av gränsen. Mandatet för utbildningsinsatsen har förlängts till juli 2006.

Två ryska militärbaser finns fortfarande kvar på georgiskt territorium, trots en överenskommelse Ryssland och Georgien emellan 1999 om ett tillbakadragande av dåvarande totalt fyra baser före utgången av 2001 (de så kallade Istanbulåtagandena). I maj 2005 nåddes emellertid en överenskommelse mellan Georgiens och Rysslands utrikesministrar om tillbakadragande av de ryska militärbaserna i Batumi och Akhalkalaki från georgiskt territorium. Enligt tidplanen skall de ryska baserna avvecklas före utgången av 2008.

Under året har situationen varit spänd i Sydossetien, och även OSSE-personal har varit utsatt för attacker. Vid OSSE:s ministermöte i Ljubljana antogs ett uttalande om Georgien av vilket det framgår att den fredsplan som lagts fram av Georgien i FN:s generalförsamling utgör en bra grund för det fortsatta arbetet. Vikten av att även stärka befintliga fora för dialog, inklusive den gemensamma kontrollkommissionen (Joint Control Commission) understryks. Vidare sägs att OSSE står redo att utvidga sina aktiviteter inom den ekonomiska och mänskliga dimensionen. Abchasien uppmanas att snarast godkänna öppnandet av ett kontor för mänskliga rättigheter i Gali-distriktet. Tillbakadragandet av delar av den ryska militära materielen i området välkomnas.

HCNM bedriver omfattande aktivitet i den huvudsakligen armenisktalande provinsen Samska-Javakehti i syfte att förebygga ytterligare separationssträvanden. Sverige lämnade under 2005 ett betydande bidrag till insatsen. Under hösten restes för första gången krav på autonomi från denna provins.

OSSE:s ordförande utsåg under 2005 en personlig representant för Georgien. Skr. 2005/06:82

Missionen i Georgien är OSSE:s största utanför västra Balkan. Missionen omfattar totalt 71 internationella tjänstemän. Sverige ställer två personer till missionens förfogande.

9.4 Östeuropa

9.4.1 Moldavien

OSSE:s fältmission i Moldavien påbörjade sitt arbete 1993 genom att öppna ett kontor i huvudstaden Chisinau. Sedan 1995 finns det även ett fältkontor i Tiraspol i den transnistrisk regionen, ett område öster om floden Dniestr som förklarade sig självständigt 1990. Missionen har, i samarbete med OSSE:s ordförandeskap samt Ryssland och Ukraina, till uppgift att verka för en lösning av den frusna konflikten om den transnistrisk regionen inom ramen för fempartsförhandlingar (OSSE, Ryssland, Ukraina, Moldavien och den transnistrisk regionen). I slutet av sommaren 2004 förvärrades dock konflikten, då det transnistrisk ledarskapet stängde alla skolor i den transnistrisk regionen som använde sig av det latinska alfabetet. OSSE spelade en viktig roll genom sin närvaro, övervakning och praktiska hjälp till de utestängda barnen, lärarna och föräldrarna. I samband med skolkonflikten slutade Moldavien att delta i ovannämnda fempartssamtal. Under 2005 återupptogs fempartssamtalen om konflikten i den transnistrisk regionen och under sommaren inbjöds även EU och USA att delta i samtalen som observatörer.

I mandatet för OSSE:s fältmission i Moldavien ingår att bistå vid tillbakadragandet av rysk militär materiel och ammunition från den transnistrisk regionen, att i vissa fall förstöra rysk ammunition på plats, samt administrera det finansiella stöd som finns tillgängligt för detta ändamål. Rysslands åtagande från OSSE:s toppmöte i Istanbul 1999, att ha dragit tillbaka trupp, ammunition och materiel från den transnistrisk regionen före utgången av 2002, har ännu inte uppfyllts. Vid OSSE:s ministermöte i Porto 2002 sattes en ny tidsgräns till den 31 december 2003 förutsatt att omständigheterna skulle tillåta ett tillbakadragande. Fortfarande återstår att forsla bort ungefär hälften av den ursprungliga mängden ammunition. Materielen på plats har heller inte kunnat förstöras. Inför ministermötet i Ljubljana 2005 drev EU linjen att Rysslands åtaganden från Istanbulmötet skulle inkluderas i den politiska deklARATIONEN, vilket mötet emellertid inte kunde enas om.

Missionen samarbetar nära med EU:s gränsövervakningsinsats vid gränsen mellan Moldavien/transnistrisk regionen och Ukraina som startades i december 2005. EU-insatsen har som uppgift att övervaka gränsområdet för att förhindra den utbredda smuglingen av vapen, droger och människor som den transnistrisk regionen livnär sig på. EU-insatsen kompletterar det arbete som OSSE utför för att övervaka gränsområdet mellan Moldavien och den transnistrisk regionen.

OSSE-missionen i Moldavien arbetar även med frågor som rör mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling. Kampen mot människohandel har

prioriterats och därtill har missionen givit regeringen råd om utformningen av landets språklagstiftning. Skr. 2005/06:82

OSSE-missionen i Moldavien har tio internationella tjänstemän anställda.

9.4.2 Ryssland/Tjetjenien

Rysslands motstånd mot OSSE:s stödgrupp för Tjetjenien, med mandat från 1995, kulminerade i slutet av 2002. Ryssland kunde inte godta den del av mandatet som avsåg stöd till den politiska processen och övervakning av de mänskliga rättigheterna, utan menade att endast humanitärt bistånd och social återuppbyggnad skulle ingå i stödgruppens uppgifter. EU verkade för en förlängning av det ursprungliga mandatet, men eftersom det inte gick att uppnå konsensus i frågan upphörde mandatet i januari 2003. De försök som därefter gjorts från OSSE-ordförandens sida att återupprätta någon form av OSSE-närvaro i Tjetjenien har varit resultatlösa. Det har inte varit möjligt att nå en överenskommelse med Ryssland om teknisk projektverksamhet i Tjetjenien.

I slutet av november 2005 hölls parlamentsval i Tjetjenien. Det Moskvavänliga partiet Enade Ryssland fick drygt 60 procent av rösterna. Valdeltagandet uppgick till cirka 60 procent. Valet övervakades av ett tusental observatörer, dock inga från OSSE.

9.4.3 Ukraina

OSSE har varit verksamt i Ukraina sedan 1994 men 1999 ersattes den tidigare missionen med ett kontor för projektsamordning under ledning av en projektsamordnare. Kontorets arbetsuppgifter har tonvikten på implementering av gemensamma projekt mellan OSSE-kontoret och ukrainska myndigheter. Projekten rör bland annat utvecklande av rättsstaten, arbete mot människohandel, modernisering av valinstitutioner och gränskontrollarbete. Det övergripande målet med OSSE-kontoret är att hjälpa Ukraina att uppfylla sina åtaganden gentemot OSSE att bli en modern demokrati och rättsstat.

Kontoret får enligt överenskommelse med Ukraina bara ha tre internationella tjänstemän, men har möjlighet att knyta internationella och lokala experter till sig inom ramen för projekt. Förutom projektsamordnaren och dennes medarbetare bedriver även OSSE:s tre institutioner HCNM, ODIHR och medierepresentanten verksamhet i landet. Kontoret har varit framgångsrikt i att etablera en rad projekt, vilka till huvuddelen finansieras genom extrabudgetära medel.

I Ukraina finns mycket stora lager av gamla små och lätta vapen samt ammunition. Ukraina har bett det internationella samfundet om stöd med att förstöra dessa för att förhindra spridning och säkerställa att inte ytterligare olyckor sker. Bland annat OSSE har tillfrågats och står i startgroparna för att utveckla ett sådant projekt.

I slutet av november 2004 rapporterade ODIHR om oegentligheter i det ukrainska presidentvalet. Högsta domstolen fann att den andra valomgången skulle tas om, vilket skedde den 26 december. Viktor Jusjtjenko vann denna sista valomgång. Jusjtjenko och den västvänliga demokratiska alliansens seger i presidentvalet fick benämningen orangea revolutionen. Efter den orangea revolutionen har Ukraina under 2005 utvecklats till ett betydlig

öppnare och mer demokratiskt samhälle än tidigare. Det finns idag ett växande civilt samhälle och ett öppet debattklimat i landet även om stora problem med bland annat korruption kvarstår.

Förutom projektsamordnaren arbetar två internationella tjänstemän vid kontoret och ett antal internationella experter, varav en svensk.

9.4.4 Vitryssland

OSSE:s rådgivnings- och övervakningsgrupp i Vitryssland inrättades 1999 med kontor i huvudstaden Minsk. Enligt det mandat som gällde fram till årsskiftet 2002/2003 hade gruppen till uppgift att främja och rapportera om respekten för mänskliga rättigheter, sträva efter att skapa dialog mellan regering och opposition samt ge stöd till vitryska organisationer. Efter häftig kritik från vitryska myndigheter mot gruppens aktiva arbete med att söka skapa dialog mellan regering och opposition inför presidentvalet 2001 och ge stöd till oberoende enskilda organisationer, vägrade Vitryssland att godkänna den föreslagne nye chefen när mandatet för den tidigare chefen löpte ut i slutet av 2001. Vitryssland krävde att gruppens mandat skulle förändras och under hösten 2002 tvingades samtliga internationella tjänstemän i gruppen lämna landet, då deras viseringar inte förlängdes.

Efter förhandlingar i slutet av 2002 om OSSE:s fortsatta närvaro i Vitryssland antog Permanenta rådet ett beslut om att stänga rådgivnings- och övervakningsgruppen den 31 december 2002 och inrätta ett nytt OSSE-kontor med ett annat mandat i Minsk dagen därpå, den 1 januari 2003.

Det nya kontorets mandat är att assistera den vitryska regeringen i att bygga och stärka institutioner, utveckla och konsolidera rättsväsendet samt utveckla relationerna till det civila samhället. Dessutom skall kontoret bedriva verksamhet inom ekonomi- och miljöområdet samt övervaka och rapportera om utvecklingen i Vitryssland. Varje nytt projekt som föreslås av OSSE-kontoret behöver godkännas av de vitryska myndigheterna innan det kan implementeras.

De vitryska myndigheterna bjöd efter stora påtryckningar in ODIHR att övervaka parlamentsvalen 2004. President Lukasjenko valde sedan att med kort varsel utlysa en folkomröstning, om möjligheten för honom att kunna ställa upp för omval till president obegränsat antal gånger, att hållas samma dag som parlamentsvalen. Det civila samhället kritiserade starkt denna åtgärd eftersom den påverkade valen negativt och själva parlamentsvalen kom i skuggan av folkomröstningen. Förtrycket ökade successivt inför valet och arresteringar av kandidater, förföljelser av valarbetare och inhemska observatörer tilltog. Trots att valen rent tekniskt genomfördes enligt tillämplig vitrysk lagstiftning förekom så allvarliga brister att ODIHR riktade kritik mot genomförandet av valen på tioalet punkter.

Under hösten 2005 har det stundande presidentvalet 2006 dominerat debatten om Vitryssland. EU har krävt att ODIHR ska inbjudas att övervaka valet och att oppositionens kandidater ska tillåtas utrymme i media.

Det nya kontoret som inledde sitt arbete i början av 2003 har fem internationella tjänstemän vara Sverige ställer två till förfogande.

OSSE har sedan 1975 samarbetat med partnerstater utanför organisationen med syfte att dessa frivilligt skall intressera sig för och ta till sig OSSE:s regelverk i en strävan att öka den gemensamma säkerheten. Medelhavspartnerna (Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Marocko, Tunisien) var först med att bli partnerstater i OSSE. Några år senare utökades samarbetet till att även inkludera den asiatiska gruppen (Japan, Sydkorea, Thailand, Afghanistan, Mongoliet).

Kontakter med partnerstaterna, ofta omtalat som "outreach", sker vid möten i särskilda kontaktgrupper ett tiotal gånger per år samt genom att partnerstaterna närvarar vid några av Permanenta rådets möten. Vidare anordnas varje år ett seminarium i varje region på olika teman.

Det sedvanliga seminariet med Medelhavspartnerna ägde rum i september 2005 i Rabat, Marocko. Temat för seminariet var "OSSE och Medelhavsländernas roll i migrations- och integrationsfrågor". Det årliga seminariet med Asienpartnerna hade temat "OSSE-Koreakonferens om nya säkerhetsshot och ett nytt säkerhetsparadigm" och ägde rum i Seoul i Republiken Korea, i april 2005.

11 OSSE:s parlamentariska församling

Den parlamentariska församlingen är fristående i förhållande till OSSE:s övriga institutioner, men har olika former av kontakter med institutionerna. Dialogen om hur samarbetet mellan församlingen och övriga institutioner kan stärkas har intensifierats efter hand. Församlingens talman deltar regelbundet i OSSE-trojkans (det vill säga innevarande och närmast förevarande respektive kommande ordförandeskapsland) möten och vid ministermöten. Församlingens internationella sekretariat i Köpenhamn arbetar nära OSSE:s sekretariat i Wien och andra institutioner inom OSSE. Dessutom har församlingen ett sambandskontor i Wien som ska fungera som ytterligare en kanal för samarbete och utbyte av information.

Parlamentariska församlingens årliga vintermöte ägde rum den 24-25 februari 2005. Avsikten med vintermötet är att förbättra kontakten och dialogen med OSSE:s organ på regeringssidan. Vintermötet äger alltid rum i Wien. I motsats till församlingens huvudsession behandlas inte några resolutioner vid vintermötet.

Församlingens årliga session hölls i Washington DC den 1-5 juli 2005. Det övergripande temat var "Inför nya utmaningar 30 år efter Helsingfors slutakt". Det första utskottet (säkerhet och politik) konstaterade att det fortfarande trettio år efter Helsingforsaktens antagande finns behov att betona vikten av att OSSE:s deltagande stater uppfyller sina åtaganden i akten. Olösta konflikter utgör ett hot mot säkerheten i hela området. Lösningar måste hittas genom förhandlingar. Parlamentarikerna föreslog ökat internationellt samarbete för att ta itu med gränsöverskridande problem som narkotikahandel, vapensmuggling, terrorism, organiserad brottslighet och människohandel. De rekommenderade att OSSE:s kommitté Säkerhetsforum (FSC) skulle uppgraderas till ett säkerhetsorgan som skulle kunna ge Permanenta rådet stöd i frågor som rör politik och säkerhet. I det andra utskottets (ekonomi och miljö) resolutionsavsnitt konstaterades att ekonomisk integration både på global nivå och regionalt har bidragit till det

europiska samarbetet på ekonomi- och miljöskyddsområden. I deklARATIONENS tredje avsnitt (demokrati och mänskliga rättigheter) påpekades att olösta konflikter utgör ett bestående hot mot säkerhet och stabilitet i OSSE-området. Dessa konflikter är också förknippade med allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Staterna måste bättre leva upp till sina åtaganden så att säkerheten förbättras. Uzbekistan uppmanades att tillåta en oberoende internationell utredning av händelserna i Andizjan i maj 2005.

Församlingens representant för genusfrågor inbjöd tillsammans med församlingens talman till ett möte under sessionen för att diskutera det fortsatta arbetet med jämställdhet i församlingen och de nationella parlamenten. Bättre balans måste uppnås mellan könen. Församlingen antog en tilläggsresolution om hur jämställdheten kan förbättras inom OSSE.

Församlingens talman omvaldes vid sommarsessionen för ytterligare ett år. Till en av de nio posterna som vice talman omvaldes ordföranden i den svenska delegationen. Två svenskar omvaldes som ordförande i församlingens första utskott (politiska frågor och säkerhet) och till vice ordförande i det tredje utskottet (demokrati och mänskliga rättigheter). Den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen består av åtta riksdagsledamöter.

OSSE:s parlamentariska församling har också utvecklat ett aktivt program för valobservation i OSSE-området som verkar tillsammans med ODIHR. Parlamentariska församlingens ledamöter deltar främst som korttidsobservatörer och förser valövervakningsmissionerna med ett politiskt ledarskap. Under 2005 genomförde parlamentariska församlingen valövervakning i sex val i fem länder varav svenska riksdagsledamöter deltog i två.

12 Budget

År 2005 uppgick den samlade budgeten inom OSSE till cirka 168 miljoner euro (cirka 1,5 miljarder kronor). Den svenska bidragsdelen uppgick till cirka 53 miljoner kronor.

Budgeten har under senare år grundats på reell nolltillväxt. De deltagande staterna har fortsatt svårt att enas om nödvändiga besparingar och nedprioriteringar av verksamhetsområden. Sverige tillhör de länder som anser att ytterligare nedprioriteringar allvarligt skulle undergräva den ordinarie verksamheten. Under 2005 utgjorde 73 procent av OSSE:s reguljära budget fältverksamhet.

En revision av de deltagande staternas olika bidragsskalor som skulle gälla från 2005 pågick fortfarande vid utgången av 2004. OSSE:s deltagande stater kunde vid årsskiftet inte enas om organisationens framtida inriktning. Det bidrog till att budgeten för 2005 kunde fastställas först i maj. I avvaktan på beslut om ny budget uttaxerades 50 procent av föregående års budget av de deltagande staterna. Beslut om nya bidragsskalor kunde fattas i november 2005 och budgetfrågan löstes före årsskiftet.

Förutom den svenska andelen av den reguljära OSSE-budgeten om ca 53 miljoner tillkom under 2005 kostnader för personal som Sverige ställt till OSSE:s förfogande med 27,2 miljoner kronor, samt kostnader för valövervakning med 4,6 miljoner kronor. Sverige bidrog vidare under 2005 med 2,6 miljoner kronor i frivilliga bidrag till konfliktförebyggande

biståndsprojekt inom OSSE (se bilaga). Sveriges sammanlagda bidrag till OSSE:s verksamhet år 2005 var således i storleksordningen omkring 87,4 miljoner kronor. Skr. 2005/06:82

Bilaga 1: Förkortningar

ASRC	Annual Security Review Conference (OSSE årliga säkerhetspolitiska konferens)
ATU	The Action against Terrorism Unit (OSSE-sekretariatets enhet för terrorismbekämpning)
CAYN	Central Asian Youth Network (OSSE:s centralasiatiska ungdomsnätverk)
CFE	Conventional Armed Forces in Europe (Avtal om konventionella väpnade styrkor i Europa)
COSCE	Working Group for Cooperation on issues of the OSCE and the CoE in the EU (Rådsarbetsgruppen för OSSE och Europarådsfrågor i EU)
ESK	Europeiska säkerhetskonferensen (Konferensen om säkerhet och samarbete i Europa)
EU	(European Union) Europeiska unionen
EUSR	EU Special Representative (EU:s särskilde representant)
FN	Förenta nationerna (United Nations)
FYROM	The Former Yugoslav Republic of Macedonia (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien)
FSC	Forum for Security Co-operation (OSSE:s säkerhetsforum)
HCNM	High Commissioner on National Minorities (OSSE:s högkommissarie för frågor om nationella minoriteter)
HDIM	Human Dimension Implementation Meeting (OSSE:s årliga implementeringsmöte inom den mänskliga dimensionen)
KPSS	Kosovo Police Service School (Kosovos polisskola)
Nato	North Atlantic Treaty Organisation (Nordatlantiska försvarsorganisationen)
OCEEA	Office of the Co-ordinator of OSCE Economic and Environmental Activities (Kontoret för samordnaren av OSSE:s ekonomi- och miljöverksamhet)
ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter)
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter)

OHR	Office of the High Representative in Bosnia and Herzegovina (Höge representantens kontor i Bosnien och Hercegovina)	Skr. 2005/06:82
OMIK	OSCE Mission in Kosovo (OSSE:s del inom FN:s mission i Kosovo, jämför UNMIK)	
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe (jämför OSSE)	
OSS	Oberoende staters samväld	
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa	
PIC	Peace Implementation Council (Verkställande rådet för fred)	
RFoM	Representative on Freedom of the Media (medierepresentanten)	
SALW	Small Arms and Light Weapons (Små och lätta vapen)	
SPMU	Strategic Police Matters Unit (OSSE:s enhet för polisfrågor)	
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe (FN:s ekonomiska kommission för Europa)	
UNEP	United Nations Environment Programme (FN:s miljöprogram)	
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (FN:s flyktingkommissarie) (FN:s organisation för industriell utveckling)	
UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (FN:s civila mission i Kosovo)	

Bilaga 2: OSSE:s deltagande stater

Albanien	Litauen
Andorra	Luxemburg
Armenien	Malta
Azerbajdzjan	Moldavien
Belgien	Monaco
Bosnien och Hercegovina	Nederländerna
Bulgarien	Norge
Cypern	Polen
Danmark	Portugal
Estland	Rumänien
Makedonien (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, FYROM)	Ryssland
Finland	San Marino
Frankrike	Schweiz
Förenade kungariket	Slovakien
Förenta staterna	Slovenien
Georgien	Spanien
Grekland	Serbien och Montenegro
Heliga stolen	Sverige
Irland	Tadzjikistan
Island	Tjeckien
Italien	Turkiet
Kanada	Turkmenistan
Kazakstan	Tyskland
Kirgizistan	Ukraina
Kroatien	Ungern
Lettland	Uzbekistan
Liechtenstein	Vitryssland
	Österrike

OSSE:s partnerstater

Afghanistan
Algeriet
Egypten
Israel
Japan
Jordanien
Mongoliet
Marocko
Sydkorea
Thailand
Tunisien

Bilaga 3: Stöd till viss konfliktförebyggande fältverksamhet inom ramen för OSSE:s verksamhet

Följande OSSE-projekt har beviljats svenskt stöd, om sammanlagt 2 640 113 kronor, under år 2005:

- Program relaterat till presidentvalet i Kirgizistan
- Stöd till OSSE:s dokument om små och lätta vapen (Small Arms and Light Weapons, SALW) och dokumentet om säker lagerhållning, Tadzjikistan
- Påfyllnad till OSSE:s dokument om små och lätta vapen och dokumentet om säker lagerhållning, Tadzjikistan
- Implementering av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 i sydöstra Europa
- Seminarium om implementeringen av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 i anslutning till ODIHR:s årliga implementeringsmöte inom den mänskliga dimensionen, Warszawa, 27 september 2005
- ODIHR-projekt om framtagande av utbildningsprogram om mänskliga rättigheter och terrorism
- HCNM-projekt om multietnisk poliskomponent inom ramen för OSSE:s polisprogram i Kirgizistan

Utöver ovanstående projekt har svenskt stöd beviljats till bland andra följande OSSE-projekt inom ramen för Sidas verksamhet, under år 2005:

- Program om konfliktförebyggande och integration i Samska-Javakehti, Georgien
- Stöd till reform av valsystemet inför parlamentsvalet i Ukraina i mars 2006
- Stöd till en enhet om civila samhället och jämställdhet i Albanien
- Stöd till utbildningsprogram 2005-2006 i mänskliga rättigheter och kapacitetsbyggande, OSSE-akademin i Bisjkek, Kirgizistan.
- Stöd till ombudsmannakontoret i Makedonien.

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 mars 2006

Närvarande: statsminister Persson, ordförande, och statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar skrivelse 2005/06:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under 2005.